

SZAKDOLGOZAT

Kőszegi Mária

2024

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Neveléstudományi Intézet
Gyógypedagógia alapképzési szak

A Gilvánfai tanoda, mint integráló közösség a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, fiatalok nevelésével, oktatásával, fejlesztésével kapcsolatban.

Belső konzulens: Kovács Zoltán
tanszékvezető, egyetemi docens

Belső konzulens

intézete/tanszéke: Neveléstudományi Intézet/ Anyanyelvi és Gyermek kultúra Tanszék

Készítette: Kőszegi Márió

Kaposvár

2024

Tartalom

1. Tartalmi kivonat	4
2. Bevezetés és célkitűzések	6
3. Szakirodalmi áttekintés	9
4. Integráció és inklúzió a Gilvánfai Tanodában	11
4.1. Gilvánfa és a Gilvánfai Tanoda – Az inkluzív, integrált oktatás színtere	11
4.2. A Gilvánfai Tanoda története	12
5. A Gilvánfai Tanoda szakmai programjainak elemzése a kiemelt figyelmet igénylő tanulók tükrében	17
5.1. Tanulásegítés, tanulástámogatás	19
5.2. Idegennyelvi fejlesztés	22
5.3. Anyanyelvi nevelés, fejlesztés	23
5.4. Pályaorientáció	24
5.5. Élménypedagógia a Gilvánfai Tanodában.	25
5.6. Szociális és kreatív képességek fejlesztése	26
5.7. Egészségtudatosságra nevelés, rendszeres sportfoglalkozások	28
5.8. Tanodán kívüli programok szerepe a tanoda pedagógiai-pszichopedagógiai munkájában.	29
6. Alkalmazott módszerek	31
7. Eredmények és értékelésük	33
8. Következtetések és javaslatok	34
8.1. Összegzés	34
9. Felhasznált irodalom	37
Törvények, jogszabályok	39
Elektronikus Források	39
Nyilatkozatok	41

1. TARTALMI KIVONAT

kulcsszavak: integráció, jó gyakorlat, tanoda, alternatív oktatás, kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló, különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló

A szakdolgozat fókuszában egy roma/cigány közösségben működő, úgynevezett tanoda-típusú intézmény munkájának kvalitatív jellegű pszichopedagógiai elemzése áll. Jelen dolgozat megvizsgálja a Gilvánfai Tanoda szakmai programjának azon elemeit, melyek segítségével az intézményben sikeresen megvalósulhat a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók integrációja. Az alternatív oktatás számos formát ölel fel, melyet a törvény a nemzeti köznevelésről 2011. évi CXCV. 4§ (Törvény a nemzeti köznevelésről, 2011) határoz meg és rendelkezéseiben megnevezi a tanodák intézményeit is, amelyek olyan helyek, ahol a diákok alternatív módon tanulhatnak és fejlődhetnek. Ezek az intézmények gyakran azért jönnek létre, hogy támogassák azokat a diákokat, akik más oktatási környezetben nem érzik magukat sikeresnek vagy megfelelően támogatottnak (Varga A. , 2015). Az alternatív oktatásnak köszönhetően a diákoknak lehetőségük van olyan oktatási módszerek és környezetek felé fordulni, amelyek jobban megfelelnek az egyéni tanulási stílusaiknak és igényeiknek. Ezáltal a diákok nagyobb valószínűséggel találják meg sikerüket az iskolában és az élet más területein is. Az integrált, alternatív oktatásnak fontos szerepe van abban, hogy segítse a diákokat a társadalomba való sikeres beilleszkedésben, miközben támogatja az egyéni fejlődésüket és tanulási útjukat. A sikeres alternatív oktatásnak köszönhetően a diákok magabiztosabban léphetnek ki az iskolai környezetből, és jobban felkészültek lehetnek az élet különböző kihívásaira (Fejes et.al., 2016). A szakdolgozat kutatói kérdése a következő: A Gilvánfai Tanoda szakmai programjában milyen olyan egyedi pszichopedagógia módszertani elemek és jó gyakorlatok írhatóak le, amelyek elősegítik, hogy az intézményben a fiatalok integrált oktatása sikeresen megvalósulhasson. A kutatás arra összpontosít, hogy mélyebb betekintést nyújtson az alternatív oktatás jellegébe és hatékonyságába; a Gilvánfai Tanoda pszichopedagógiai gyakorlataiba, módszertanába. A kvalitatív kutatás során elsődleges forrásként félig strukturált mélyinterjúk készültek az intézményben dolgozó vagy az intézménnyel szoros kapcsolatban álló szakemberekkel (Heindl, 2023). A szakdolgozatban egyéni, félig strukturált interjúkra támaszkodva elemezzük a Gilvánfai Tanodában a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulók sikeres integrált, alternatív oktatásának lehetséges módszertanát. Ezen túlmenően a tanoda szakmai programjából nyert információk kerültek felhasználásra. Az interjúk és megfigyelések révén megvizsgáljuk a tanoda intézményének működését, valamint az alternatív oktatási módszerek hatékonyságát és azoknak a diákokra gyakorolt hatását. A kutatás célja, hogy árnyaltabb képet kapjunk az alternatív oktatás potenciáljáról és

korlátairól a kiemelt figyelmet és különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulók esetében a Gilvánfai Tanoda példáján keresztül. A szakdolgozat további célja, hogy javaslatokat tegyen a tanoda-típusú intézmények keretei között megvalósuló pszichopedagógiai munka megvalósítására. A kvalitatív kutatás eredményei segítenek abban, hogy mélyebb megértést nyerjünk az tanoda-típusú intézményekben megvalósuló pszichopedagógiai oktatás jelentőségéről és hatékonyságáról a diákok fejlődése és társadalmi integrációja szempontjából. A dokumentumelemzés során, az alapvető releváns tudományos munkák mellett a dolgozat áttekinti az intézménynek helyet adó település földrajzi és történelmi hátterét (Pörös Heindl, 2015). Ennek alapján a szakdolgozat a másodlagos forrásokra támaszkodva bemutatja Gilvánfa településnek jelenlegi szocioökonómiai státuszát. A dolgozat végül összegezni kívánja a Gilvánfai Tanoda azon jellegzetes pedagógiai-pszichopedagógiai módszereit, amelyek Papp (2002) szerint elősegítik a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók integrációjának megvalósulását, valamint javaslatokat fogalmaz meg az iskolán kívüli, úgynevezett tanoda-jellegű intézmények inkluzív oktatási módszereinek továbbfejlesztésére a Gilvánfai Tanodában megvalósuló szakmai program adaptálásának segítségével.

2. BEVEZETÉS ÉS CÉLKITŰZÉSEK

Az oktatás és nevelés minden társadalom alapvető építőköve, amely elengedhetetlen a társadalom fejlődése és prosperitása szempontjából. A fogyatékkal élő emberek esélyegyenlőségének és integrált oktatásának explicit támogatása már az 1990-es évek óta része a magyar társadalmi diskusszióknak. Kőpatakiné (2009) tanulmányára hivatkozva az a megállapítás, hogy az 1990-es évek elejére az ENSZ és az UNESCO állásfoglalásai és programjai egyértelműen támogatták a fogyatékkal élő emberek esélyegyenlőségét és integrált oktatását, inspirálva ezzel a tagországokat, köztük Magyarországot is arra, hogy a tanulásban akadályozott tanulók integrált környezetben való oktatásának kontextusában fejlesszék oktatási rendszereiket. Az úgynevezett tanodák hivatalos megjelenésével 2005 óta az alternatív oktatásban egy új kezdeményezés került előtérbe. Németh (2009) szerint az integrált, alternatív oktatás azon diákcsoportokat célozza, akik kiemelt figyelmet igényelnek az oktatási folyamat során, például tanulási nehézségek vagy más egyedi szükségletek miatt. Ebben az oktatási keretben a tanodai mentoroknak speciális és differenciált tanítási módszereket kell alkalmazniuk, amelyek személyre szabott tanulási terveket és kis létszámú csoportokat foglalnak magukban (Kapcsándy, 2021). Az oktatók és más szakemberek közötti szoros együttműködés is fontos ebben a kontextusban, hogy támogassák a diákok teljes körű fejlődését és sikerét az oktatási folyamatban (Mohai Perlusz, 2020). Az integrált alternatív oktatás célja a diákok tanulási potenciáljának maximalizálása és az oktatási környezet kialakítása, amely tiszteletben tartja minden diák egyéni szükségleteit és képességeit. A szakdolgozat relevanciája abban rejlik, hogy egy konkrét tanoda példáján keresztül vizsgálja meg, hogy az ilyen jellegű heterogén csoportok sikeres alternatív oktatásának milyen sajátos pedagógiai-pszichopedagógiai módszerei ismerhetők fel az adott intézmény szakmai munkájában (Eigner, 2014). A vizsgálódást megelőzően azonban meg kell határoznunk a dolgozatban használt általános fogalmi keretet. A dolgozat legalapvetőbb kifejezései között használja a különleges bánásmódot igénylő gyermeket, tanulót, valamint az integráció, illetve az inklúzió fogalmát. Minthogy a Gilvánfai Tanodában, ahogy azt a dolgozat a későbbiekben kifejti, nagy számban reprezentálják magukat a különleges bánásmódot igénylő gyermekek/tanulók. Érdeemes tisztában lenni a terminus pontos jelentésével. A törvény a nemzeti köznevelésről (2011) a következőképpen definiálja a fogalmat: A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók alatt, a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanulót értjük. Ezen belül pedig három kategóriát határoz meg a törvény: a sajátos nevelésű igényű gyermek, tanulót, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermeket, tanulót, és a kiemelten tehetséges gyermeket, tanulót.

A „Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról, 1997” (a továbbiakban: Gyvt.) magyarországi jogszabály a gyermekvédelem és a gyámügyi igazgatóságok működését szabályozza. A törvény hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról is rendelkezik. Hátrányos helyzetű tanulónak azokat a tanulókat tekintik, akik az alábbi körülmények egyikében vagy többében élnek: (1) Szociális környezetük, vagy családi háttérük miatt nehezen boldogulnak az iskolában, és/vagy (2) nehezen tudnak a tanulásra koncentrálni vagy tanulmányi előmenetelük lassabb, és/vagy (3) családjuk anyagi helyzete miatt korlátozottak az iskolai lehetőségeik. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók esetében az előbbi körülmények tovább súlyosbodnak vagy együttesen jelennek meg; ezeknek a tanulóknak a segítése, támogatása az oktatási és szociális rendszerek egyik fontos célja, és a Gyvt. (1997) is hangsúlyozza a velük való foglalkozás fontosságát és az intézkedések szükségességét a hátrányok csökkentése érdekében.

Ezen csoport alternatív oktatásának állandó színterei többek között a tanodák intézményei. A sikeres alternatív oktatásnak elengedhetetlen feltétele az integráció és az inklúzió fogalmának elméleti ismerete és gyakorlati megvalósítása. Varga (2015) az integrációt olyan, a szelekciós mechanizmusokkal szemben létrejött stratégiaként definiálja, amely a különböző helyzetű egyének és csoportok együttélését célozza meg. Ugyanakkor felveti, hogy az integrációval járó beilleszkedés magában foglalja azt a tényt, hogy létezik egy uralkodó csoport, amelybe az integrálódás történik, és ez a folyamat könnyen asszimilációhoz vezethet, melynek során a beilleszkedők feladják csoportjuk sajátosságait Varga (2015). Az inkluziót egy olyan társadalmi stratégiaként határozza meg, ami az egyenlőség és igazságosság elvein alapul, hogy elősegítse a közösség és a többségi társadalom kölcsönös befogadását. Célja, hogy az inkluzív megközelítés és gyakorlat révén a hátrányos helyzetű csoportoknak valódi és igazságos hozzáférést biztosítson olyan személyre szabott szolgáltatásokhoz, amelyek segítik a kisebbségek és a többségi társadalom együttműködését. Fontos azonban megismerni a tanulásban akadályozott diákok magyarországi integrált oktatásának fejlődésével és jelenlegi helyzetével, illetve ezen belül is megismerni a tradicionális oktatási kereteken kívüli intézményekben megvalósuló integrált oktatás fejlődésének történetével és jelenlegi helyzetével, hogy a Gilvánfai Tanodát, a szakdolgozat vizsgálódásának tárgyát oktatástörténeti kontextusba helyezzük (Papp, 2002). A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók integrált oktatásának története még igen fiatal; az integrált oktatásra való áttérés kezdeti törekvései mindössze mintegy harminc évvel ezelőttire nyúlnak vissza. Magyarországon a kilencvenes évek előtt főként speciális intézményekben kaptak nevelést és oktatást a sajátos nevelési igényű tanulók; erre a régóta fennálló szegregáló attitűdre azonban nagy hatással voltak az 1990-es évek elején megjelenő ENSZ és UNESCO állásfoglalásai és programjai, amelyek egyértelműen támogatták a fogyatékkal élő emberek

esélyegyenlőségét és integrált oktatását. Ezek a dokumentumok inspirálták a tagországokat, köztük Magyarországot is, hogy fejlesszék oktatási rendszereiket annak érdekében, hogy a sajátos nevelési igényű tanulókat minél inkább integrált környezetben tanítsák (Kőpatakiné, 2009). Az integrált oktatás és az együttnevelés területén Magyarország számos fontos mérföldkövet ért el az elmúlt évtizedek során. Az 1985 előtti kiségitő iskoláktól az enyhén értelmi fogyatékos tanulók általános iskolájáig tartó időszakot követően a törvény a közoktatásról (1993) mondta ki az együttnevelést. A 2003-ban létrehozott Egységes Módszertani Intézmény (EGYMI) az együttnevelés történetének meghatározó állomása volt, mivel a gyermek került a középpontba. A 2011-ben elfogadott köznevelésről szóló törvény hangsúlyozta az együttnevelés fontosságát, és az SNI-s gyermekek oktatásának részletes szabályozását tartalmazza. 2020-ban frissültek a sajátos nevelési igényű tanulók óvodai és iskolai nevelés-oktatását meghatározó kerettantervek és irányelvek (Vargáné, 2004). ezáltal tovább segítve a tanulók teljes körű fejlődését és társadalmi beilleszkedését. Ezen mérföldkövek együttesen hozzájárultak ahhoz, hogy Magyarországon előtérbe kerüljön az inkluzív oktatás és az együttnevelés, valamint, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók jobb támogatást kapjanak az oktatási rendszerben.

3. SZAKIRODALMI ÁTTEKINTÉS

Hazánkban az 1993-ban elfogadásra került közoktatásról szóló törvény (1993) teszi lehetővé együttnevelést. Ez az intézkedés biztosított először jogi kereteket a kiemelt figyelmet igénylő diákok együttnevelésére. Jelenleg az EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról határozza meg a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveit (Hatályos jogszabályok. EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról, 2012). Fontos azonban megemlíteni, hogy még napjainkban is kérdés és megválaszolatlan probléma az integrált oktatás sikeres megvalósulása. Továbbra is gátló tényező a hazai szegregált intézmények ellenállása, a pedagógusok ismerethiányból származó bizonytalansága, a szülők tájékozatlansága, az erősödő előítéletek jelenléte, valamint a hagyományos, merev tanulásszervezéshez ragaszkodó többségi iskola-rendszer (Kőpatakiné, 2009). Pozitív tendenciát mutat azonban, hogy a közelmúltban olyan kezdeményezések és programok jelentek meg, amelyek célja a szegregáció csökkentése és az integrált oktatás előmozdítása Magyarországon. Ezek a kezdeményezések magukban foglalják a pedagógusok továbbképzését az inkluzív gyakorlatok terén, a szülők és diákok tájékoztatását és támogatását, valamint az infrastrukturális és személyi feltételek javítását az integrált oktatáshoz. Kőpatakiné (2009) szerint amikor a közbeszédben előkerül az oktatás szó, a laikusok leggyakrabban ez alatt a tradicionális oktatási intézményekre asszociálnak; fontos azonban felhívni a figyelmet az alternatív oktatási intézmények szerepére a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók integrált oktatásában (Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2009). Az oktatási rendszeren kívül működő intézményekben megvalósuló integrált oktatás során az intézményeknek (pl.: alternatív iskolák, művészeti iskolák és stúdiók, alternatív nevelési központok) lehetősége nyílik különféle alternatív pedagógiai megközelítések alkalmazására, és ezáltal rugalmasabb megoldások biztosítására diákjaik számára (Kállay, 2013). Az oktatási rendszeren kívül működő intézmények egyik sajátos, hazai példája a szakdolgozatban is vizsgált úgynevezett tanodák. A tanoda intézményét a szakirodalom az alábbi módon határozza meg: „A tanoda civil vagy egyházi szervezetek által működtetett, helyi sajátosságokra, a gyermekek, fiatalok önkéntes részvételére és egyéni szükségleteire építő innovatív szemléletű hátránykompenzáló kezdeményezés...” (Fejes et. al. 2016:176). Fejes (2016) megállapítása szerint tehát a tanodák célcsoportjai specifikusan a társadalmi perifériára szorult, kiemelt figyelmet igénylő csoportok. A célcsoport tagjai között megjelennek a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók, amely

alatt, a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, a sajátos nevelésű igényű gyermek, tanuló, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló, a kiemelten tehetséges gyermek, tanulót értünk. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók. Ezentúl még a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók. (Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról, 1997).

Ezen kategóriák meghatározását a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról mondja ki. A tanodák diákjai között gyakran megjelenik az ezen csoportok közötti interszekcionalitás (Varga A. , 2015). Kállay (2013), fentebb említett gondolatait az oktatási rendszeren kívül működő intézmények rugalmasságában rejlő potenciálról Fejes (2016) is megerősíti, állítva, hogy a tanodák tevékenységének kiemelkedő sajátossága az, hogy rugalmasan alkalmazkodnak a célcsoport jellemzőihez, és komplex pedagógiai megközelítést alkalmaznak, ami számos olyan lehetőséget kínál, amelyek a tradicionális oktatási kereteken belül nehezen valósíthatók meg (Fejes, 2016). A tanodák különleges kvalitása, hogy rugalmasan alkalmazkodnak a célcsoportjuk igényeihez, és komplex megoldásokat kínálnak a heterogén közösség számára. Ez a rugalmas keretrendszer lehetőséget ad a tanodai intézmények számára, hogy kialakítsanak egy olyan saját szakmai programot és jó gyakorlat készletet, amelyek által képesek nem csupán integrálni a kiemelt figyelmet igénylő diákokat, hanem számukra egy inkluzív heterogén közösséget létrehozni.

4. INTEGRÁCIÓ ÉS INKLÚZIÓ A GILVÁNFAI TANODÁBAN

4.1. Gilvánfa és a Gilvánfai Tanoda – Az inkluzív, integrált oktatás színtere

Ahhoz, hogy megvizsgálhassuk a Gilvánfai Tanoda pszichopedagógiai módszereit, szakmai programját és jó gyakorlatait, szükséges az intézményt történelmi és földrajzi kontextusba helyezni. A falu jelenlegi gazdasági helyzete az 1990-es évek negatív történéseire vezethető vissza. A rendszerváltás után lezajló gazdasági változások súlyos következményekkel jártak a település számára. Hazánkban 1990 és 1993 között kétmillió munkahely szűnt meg országszerte, melyek közé tartoztak a helyi, képzetlen munkaerő számára az eddig munkahelyet nyújtó pécsi és komlói szénbányák, valamint a megyeszékhely nagy állami építőipari vállalatai (Pörös, 2013). Mindemelett a település gazdaság-földrajzi elhelyezkedése is megnehezíti a munkavállalást. A település a megyeszékhelytől harmincöt kilométerre helyezkedik el, mellyel csekély számú buszjárat köti össze. Ez jelentősen hátráltatja a kétműszakos munkavállalást, így a munkahelytől való távolság, és ebből következően a munkatapasztalat hiánya a települést továbbra is a mélyszegénységre predesztinálja. A település szocioökonómiai helyzetét tovább nehezítette, hogy hosszú ideig nem rendelkezett olyan közösségi térrel, amely lehetőséget adott volna lakosainak a kikapcsolódásra. A településen a szociális intézmények és közösségi terek a rendszerváltás utáni időszakban bezártak, és ezzel a falu lakosainak ingatag szociális hálója tovább fragmentálódott (Pörös, 2013). A falu 377 lakosából a 2022-es népszámlálás során 242 ember, tehát a falu lakosainak közel 64%-a vallotta magát roma származásúnak. 34%- azt válaszolta, hogy nem tartozik egyik magyarországi kisebbséghez sem (Népszámlálás, 2022).

Azonban a helyi szociális szférában dolgozó szakemberek ezt a számot 99%-ra becsülik. Ahogy Csepeli és Örkény (2015) is kijelenti, hogy Magyarországon a romákat érintő diszkrimináció mindennapos. Ez jól mutatja, hogy a Gilvánfát érintő diszkrimináció kézzelfogható; a falut a környéken pejoratívan „cigány-falunak” bélyegzik meg. Ez a történelmi, gazdaság-földrajzi és infrastrukturális helyzet, valamint etnikai megkülönböztetésből eredő jelenség a településen a társadalmi devianciák térnyeréséhez, a település lakóinak negatív megítéléséhez, és a település társadalmi marginalizációjához vezetett (Boros, 2017). Napjainkban a Gilvánfán élő gyermekek 99% -a hátrányos és/vagy halmozottan hátrányos helyzetű, illetve gyermekvédelmi támogatásban részesül. E kilátástalan helyzetre választ nyújtani kívánva jött létre a Gilvánfai Tanoda.

4.2. A Gilvánfai Tanoda története

A Gilvánfai Tanoda története évtizedekre nyúlik vissza. Az intézménynek szervezeti kereteket biztosító FreeDrom Egyesületet (régebbi nevén a Számá Dá Noj Egyesületet) már a 2000-es évek eleje óta van jelen a településen. A térségben tevékenykedő pedagógusok, szociálmunkások és egyéb szakemberek közös munkájának az eredménye, hogy az elmúlt közel 20 évben tevékenységeik komplex szolgáltatásokká bővültek, melyet a településen élő lakosok szívesen vesznek igénybe. A kezdeti években főként krízis helyzetek elhárítása céljából alkalmazott szociális támogatásaiakon, akció jellegű beavatkozásaiakon túl (élelmiszer adományosztás, lakhatási krízishelyzet elhárítás) az ott élő lakosok számára ingyenes jogsegélyszolgálat biztosítása is megvalósult, emellett táborokat, különböző szabadidős programokat és egy komplex adományozó rendszert is kialakítottak. 2007-es évre lehetőségük nyílt, hogy az addigi rendszeres, de nem mindennapos jelenlétet biztosító szerteágazó szolgáltatásnyújtás mellett kibővítsék tevékenységeiket egy mindennap nyitva tartó közösségi ház/tanoda létrehozásával (Pörös Heindl, 2015). A Gilvánfai Tanoda számtalan olyan feladatot lát el, amely a mélyszegénységben élő, alacsony foglalkoztatottságú lakosok számára komplex szolgáltatásnak minősül. Ilyen többek között a tanulmányi támogatás, tehetséggondozás, a szakmai ismeretek átadása és pozitív pályakép kialakítása. A tanoda fontos célja, hogy a gyakran aluliskolázott, a tradicionális oktatási intézményekkel kapcsolatos negatív élmények hatására bizalmatlanná vált szülők és az oktatási intézmények között moderátori feladatot lásson el, valamint képessé tegye a szülőket, hogy belemélyedjenek gyermekük tanulmányi előmenetelébe és segítsék gyermeküket az iskolával kapcsolatos döntéseikben. A tanoda legfontosabb feladata azonban, hogy a településén élő fiataloknak megadja azt a személyre szabott kulturális, oktatási, és a lehetőségekhez mérten anyagi vagy tárgybeli támogatást, amely hazánkban a társadalmi előrehaladásnak elengedhetetlen feltétele (Pörös Heindl, 2015). A falu általános helyzetéről sokat mond az is, hogy Gilvánfa 2014 és 2016, valamint 2018 és 2021 között „komplex telep felszámolási program” kedvezményezettje volt, valamint 2021 óta támogatottja a „Felzárkózó települések” programnak. A FETE program a Központi Statisztikai Hivatal mérései által meghatározott 300 legszegényebb településen valósít meg komplex segítő programokat (Felzárkózó települések, 2019). Ezt a helyzetet tökéletesen tükrözi a tanoda célcsoportja. A Hatályos Jogszabályok (2018) EMMI 40/2018. (XII. 4.) rendelete a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 10.§ (3) pontjában foglaltak szerint a tanodát rendszeresen igénybe vevők legalább hetven százalékának rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőnek, nevelésbe vett gyermeknek vagy utógondozói ellátásban részesülő fiatal felnőttnek kell lennie, és/vagy a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregált vagy

szegregációval veszélyeztetett területnek nyilvánított lakókörnyezetben kell élnie (Hatályos Jogszabályok, 2018). Ezeknek a feltételeknek a Gilvánfai Tanodát igénybe vevő diákok összetétele teljes mértékben megfelel. A Gilvánfai Tanoda munkatársai által megosztott információk alapján az intézmény harminc beiratkozott diákjából huszonkilenc diák jogosult rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre. A Gilvánfai Tanoda heterogén közösségében magas számban reprezentálják magukat a kiemelt figyelmet igénylő, gyermekek, tanulók is. Ahhoz azonban, hogy ezt a számot hozzávetőlegesen meghatározhassuk, ismernünk kell a kérdéskör tipológia és jogi kontextusát is. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók alatta különleges bánásmódot igénylő gyermekek, tanulókat, ezen belül, a sajátos nevelésű igényű gyermekeket, tanulókat, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekeket, tanulókat, a kiemelten tehetséges gyermekeket, tanulókat értjük (Törvény a nemzeti köznevelésről, 2011). A kiemelt figyelmet igénylők csoportját alkotják ezentúl a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásáról szóló törvény (1997) szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók is. (törvény a nemzeti köznevelésről, 2011). Az ezen kategóriákba tartozást igazoló dokumentumok közül a tanodák munkatársai alapvetően csak hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetet igazoló dokumentumokhoz férhetnek hozzá közvetlenül, mivel ezen dokumentumok bekérhetőek a tanodai beiratkozáshoz, hivatkozva az „EMMI rendelet 10.§ (3) pontjában foglaltakra. (EMMI rendelet 10.§ (3) pontja). Lévéen, hogy az EMMI rendelet 15. § (1)” -es pontja kimondja, hogy a tanodák foglalkoztathatnak többek között olyan szakembereket is, akik szakmájukból adódóan ezekhez az adatokhoz hozzáférhetnek (pl.: gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus), így ebben esetben ezen személyeknek van lehetősége ahhoz, hogy a tanodák diákjainak ilyen jellegű adataihoz hozzáférést biztosítson. Azonban, amennyiben a tanoda szakmai stábjában nem rendelkezik ilyen szakemberekkel, a tanodáknak kizárólag alternatív módokon van lehetősége hozzáférni a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakvéleményeihez.

A tanodák szakmai munkájának fontos része az egyéni fejlesztési tervek alapján beiratkozott diákok aktuális helyzetének és életük legtöbb színterén való naprakészségének biztosítása (Németh, 2009). Ennek érdekében Gilvánfai Tanoda számos szakemberrel tart fenn szoros kapcsolatot, akik informális módon szolgáltatnak információkat a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók szakértői véleményeivel kapcsolatban. Az intézmény szoros kapcsolatot ápol a Baksa Térségi Család- és Gyermejkölési Szolgálat helyi családsegítőjével, akivel rendszeresen tart esetmegbeszéléseket a gyermekek egyéni helyzetéről, törekedve annak közös megoldására a krízisintervenciók során. Mivel minden tanoda-jellegű intézmény a gyermekvédelmi jelzőrendszer tagja a Gilvánfai Tanoda szoros kapcsolatot tart a gyermekvédelmi szakellátókkal és rendszeresen vesz részt szakmaközi megbeszéléseken; ezek a kapcsolatok kiemelkedően fontosak a gyermekekkel kapcsolatos információcsere szempontjából. Az intézmény kifejezetten

szoros kapcsolatban áll a gyermekek oktatási intézményeivel. (Mentorháló, 2021). A Tanoda dolgozói évente minimum kétszer úgynevezett iskolalátogatások során személyesen is meglátogatják diákjaik oktatási intézményeit, illetve az intézmények rendszeres telefonos kapcsolatban állnak egymással. Ez a kapcsolat sok szempontból nagyon fontos mind a gyermekek, a családok, és a két intézmény számára is. Együtt dolgozva az iskolai közösséggel, a mentorok megoszthatják az adott diákokkal kapcsolatos információkat és javaslatokat, és közösen dolgozhatnak ki támogatási intézkedéseket és programokat a diákok számára. Ezen kapcsolat fontos informális forrásként szolgál arra, hogy a tanoda dolgozói tisztában legyenek a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos szakvéleményekkel, és ezáltal komplex módon, a kellő háttérinformációk tudatában támogathassák diákjaikat, és szükség esetén a gyermekek oktatási intézményein keresztül közvetett kapcsolatba kerülhessenek a pedagógiai szakszolgálattal. (Mentorháló, 2021). A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulókkal kapcsolatos szakértői vélemények tartalmához való hozzáférésben azonban a legfontosabb informális forrásként a családok szolgálnak. A gyermekek családjával fenntartott kapcsolat integráns része a Gilvánfai Tanoda szakmai munkájának (Németh, 2009). A Tanoda munkatársai évente minimum háromszor járnak családlátogatásokra, amelyek során a gyermekek szüleivel az otthonukban beszélgetnek nevelési helyzetekről és iskolai eredményekről. Ennek a gyakorlatnak legfőbb célja a családokkal való együttműködés, illetve a tanulástámogató hozzáállás fenntartása. A családlátogatások mellett a Gilvánfai Tanoda évente minimum négy alkalommal valósít meg olyan családi és közösségi programokat, ahol a Tanoda munkatársainak alkalma nyílik megerősíteni a kapcsolatukat a diákok szüleivel. Ez a típusú szoros kapcsolattartás lehetőséget teremt arra, hogy az intézmény munkatársai betekintést nyerjenek a Tanoda diákjainak elsődleges szocializációs terébe, és olyan kölcsönös bizalmi kapcsolat alakuljon ki a családok és az intézmény munkatársai között, amely lehetővé teszi, hogy az intézmény munkatársai számára, hogy tanodás fiatalok szakértői véleményeinek tartalmához a szülőkön keresztül is hozzáférjenek.

A Gilvánfai Tanodának az EMMI rendelet 10.§ (3) pontjában foglaltakra hivatkozva jogosítványa van arra, hogy hivatalos információval rendelkezzen arról, hogy beiratkozott diákjai közül hányan részesülnek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, tehát hányan tartoznak a halmozottan hátrányos helyzetű kategóriába, a Tanoda képes pontos információkat szolgáltatni arról, hogy a beiratkozott tanodás diákok közül szám szerint hányan tartoznak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanulók kategóriájába. Mivel a törvény a nemzeti köznevelésről (2011) kijelenti, hogy kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulók közé tartoznak a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanuló, ezért a Gilvánfai Tanoda képes a tanodába beiratkozott kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók számáról pontos információt szolgáltatni, mely információk szerint a harminc beiratkozott tanodás diákból huszonkilenc

diák tartozik a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulók közé. Azonban, hogy a Tanoda dolgozói informális forrásokból szerzett adatok alapján tisztában vannak azzal, hogy Gilvánfai Tanoda egyetlen diákja, aki nem részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben is megfelel a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény módosítása 67/A. § (1) pontban megállapított feltételeknek, tehát beletartozik a hátrányos helyzetű kategóriába, így kijelenthetjük, hogy a Tanoda harminc beiratkozott diák közül harminc diák tartozik ténylegesen a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók kategóriába, tehát a szakdolgozat célcsoportjába. A törvény a nemzeti köznevelésről (2011) 4. §-a szerint a kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanulók közé tartoznak a kiemelten tehetségesek is. Jelenleg a Tanodának nincs semmilyen hivatalos diagnózisról információja azzal kapcsolatban, hogy hány tanodás diák tartozik a kiemelten tehetséges kategóriába, azonban fontos megemlíteni, hogy a Gilvánfai Tanodában két diák is részt vesz az Arany János Tehetséggondozó Programban. Az intézmény dolgozói által szolgáltatott informális forrásokból szerzett információk alapján, a Gilvánfai Tanodában jelenleg hét beiratkozott diák rendelkezik olyan, a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága által kiállított szakvéleménnyel, mely kimondja, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek kategóriába tartoznak. A 2011. évi CXCV. törvény a 4. § 3. pontja alapján beilleszkedési, tanulási, és magatartászavaros (BTMN-es) diáknak számít az a tanuló, aki „a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesített, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek”. Bár a Gilvánfai Tanoda dolgozói nem rendelkeznek informális forrásokból szerzett információkból sem arról, hogy a Tanoda bármely beiratkozott diákja rendelkezne BTMN-es státuszáról szakértői bizottság szakértői véleményével, a Gilvánfai Tanoda dolgozói elmondása alapján e definíció alapján, megközelítőleg hét diák tartozhat a BTMN-es tanuló kategóriába. Kimondható tehát, hogy a Gilvánfai Tanoda, mind hivatalos információkkal, mind informális forrásokból szerzett információkkal rendelkezik heterogén csoportjának összetételéről, és ezért az intézménynek explicit feladata, hogy a kiemelt figyelmet igénylő diákokból összeálló heterogén csoportjának alternatív módon megvalósuló együttnevelését megvalósítsa.

Hogy ez az együttnevelés sikeresen megvalósulhasson, ahogy Papp (2002) is megerősíti, hogy a pedagógusoknak széleskörű ismeretekkel kell rendelkezniük a tanulásban akadályozott gyermekek gyógypedagógiai terminológiájáról és felépítéséről annak érdekében, hogy hatékonyan tudjanak segíteni és támogatni ezeket a tanulókat az integrált oktatási környezetben. Az ilyen ismeretek és készségek lehetővé teszik számukra, hogy differenciált és személyre szabott oktatási tervet alakítsanak ki minden tanuló számára és hogy sikeresen hozzájáruljanak az integráció

sikeréhez (Kapcsándy, 2021). Papp (2002) gondolatai teljes mértékben vonatkozhatnak a tanodákban dolgozó munkatársakra is. Jelenleg a 1993-ban elfogadásra került közoktatásról Törvény a nemzeti köznevelésről (2011) és Rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról (2012) ad jogi kereteket és irányelveket a közoktatásban dolgozók számára az együttnevelés megvalósítására, azonban fontos kiemelni, hogy a tanoda, mint intézményi forma semmilyen formában nem jelenik meg a hazai együttnevelés jogi szabályozásának kontextusában. Ez különleges helyzetet teremt a tanodák számára, hiszen a tanodák célcsoportjukból eredendően színterei az együttnevelésnek. A jogi környezet jelenlegi állapota számos lehetőséget és kihívást teremt a tanodák számára az együttnevelés megvalósításában. Ezt a helyzetet tovább árnyalja, a fentebb említett ténye annak, hogy a tanodák szabadon dönthetnek arról, hogy alkalmaznak-e gyógypedagógust, illetve Fejes meglátásai a tanodáknak azon unikális tulajdonságairól, hogy diákjaik egyéni helyzetéhez alkalmazkodva képesek komplex pedagógiai módszereket alkalmazni. E komplex helyzet eredményeként a tanodák között jelentős különbségek mutatkoznak az együttnevelés megvalósításának módszereiben és gyakorlatában, ezért, ha egy tanodában a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek heterogén csoportjának alternatív oktatása sikeresen megvalósulni látszik, kiemelkedően fontos tudományos szemmel részletesen elemezni és leírni, a konkrét intézmény, ezen szakdolgozatban a Gilvánfai tanoda szakmai programját, jó gyakorlat készletét és pedagógiai-pszichopedagógiai módszereit.

5. A GILVÁNFAI TANODA SZAKMAI PROGRAMJAINAK ELEMZÉSE A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓK TÜKRÉBEN

A Gilvánfai Tanoda jó gyakorlatainak és módszertanának pedagógiai-pszichopedagógiai szempontból történő leírása és elemzése a szakmai program alapos áttekintésével és annak tényleges implementációjának vizsgálatával lehetséges. Az intézmény szakmai programját a tanoda dolgozói az intézményt jelenleg fenntartó FreeDrom Egyesület menedzsmentirodájával, valamint munkatársaival közösen két évente vizsgálják felül. A Gilvánfai Tanodában jelenleg négy tanodai mentor és egy helyi segítő dolgozik: A tanoda szakmai stábját az úgynevezett mentorok teszik ki. A szakmai team tagjai között megjelenik egy anglisztika mesterdiplomával rendelkező munkatárs, egy végzős gyógypedagógia-pszichopedagógia szakos munkatárs, és egy tanulásban akadályozottak pedagógiája hallgató (a jelen szakdolgozat írója), illetve a tanoda szakmai vezetője, aki történelem-földrajz tanári diplomával rendelkezik. Az alapfokú végzettséggel rendelkező helyi munkatárs feladata, hogy a tanoda épületét rendben tartsa, azonban jelenléte azért is elengedhetetlen, mert a tanoda alapvető szakmai munkájába tartozik, hogy a helyi közösség tagjait bevonja az intézmény munkájába, és ezáltal képes legyen a helyi közösség igényeire reagálni, és a diákokkal és szüleikkel egy szorosabb, a kölcsönös megismerésen alapuló kapcsolatot kialakítani. A helyi segítő a pedagógiai munkából és a team munkából is kiveszi a részét. Az ő személye alapozza meg a hatékony kommunikációt a szoros kapcsolat kialakítását mind egyéni mind csoportos szinten közösséggel és a tanodásokkal, A közevetítő szerepe a kommunikáción túl az általa tartott kézműves foglalkozások során is megmutatkozik.

Mindamellet, hogy a Gilvánfai Tanoda jelenleg a EMMI rendelet (2018). 12. § (1) pontja alapján határozza meg szolgáltatásait, a szakmai program összeállításakor az intézmény figyelembe veszi a célcsoport sajátos igényeit és a tanoda munkatársainak egyéni tudását, képességeit. A tanodaprogram szakmai megvalósításának alapja az intézmény szakmai programja, mely alapján az intézmény a következő célokat határozza meg önmaga számára: (1) az elfogadó pedagógiai attitűd megteremtése és fenntartása, (2) a társadalmi integrációra való törekvés és (3), a személyes és közösségi identitásfejlesztés.

A tanoda egyik legfontosabb feladata a hátrányos helyzetű fiatalok, tehát a kiemelt figyelmet igénylő tanulók iskolai sikerességének előre mozdítása – ennek érdekében a tanodaprogram specifikus mérésekkel igyekszik feltérképezni a tanodás gyermekek kompetenciáit. Mindemellet az intézmény diákjai között a kiemelt figyelmet igénylő diákok alá tartozó kategóriákból nem csupán a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok, hanem egyéb kategóriákba

tartozó diákok is reprezentálják magukat. A pszichopedagógiai tipológiájának alapvető elemei, úgy ,mint az érzelmi- és viselkedésvizavarok, externalizáló zavarok, internalizáló zavarok, kevert zavarok , szocializációs zavarok, pszichogén funkciózavarok, hangulatzavarok, neurotikus, stresszhez társuló és szomatoform zavarok, pszichotikus zavarok, teljesítményzavarok, fejlődési zavarok , mentális retardáció, tanulási zavarok, részképesség-zavarok, egyéb teljesítményzavarok , személyiségzavarok, személyiségfejlődési zavarok, pszichoszociális fogyatékoság, szociális-szocializációs problémák, hátrányos helyzet, veszélyeztetettség, devianciák, tehetség, kreativitás, életvezetési problémák, krízisek, traumák, stresszek és közösségi problémák a Gilvánfai Tanodában jellemzően megjelennek (Eigner, 2014). A Gilvánfai Tanoda végzős gyógypedagógia-pszichopedagógia és tanulásban akadályozottak pedagógiája hallgató, aki a pszichopedagógiai ismereteket és módszereket tanulja, hatékonyabban képes pedagógiai munkát végezni a tanodás gyerekekkel és családjaikkal. Bár a hallgató még nem rendelkezik szakirányú végzettséggel, mint pszichopedagógus, a tanulmányai során megszerzett ismeretek és készségek alapján számos módon tud hozzájárulni a tanodai munkához. Az informális forrásokból megszerzett, a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának által kiállított szakvéleményei segíthetnek a hallgatónak abban, hogy jobban megértsék a gyerekek egyedi szükségleteit és fejlődési potenciálját. A Gilvánfai tanoda féléves méréseinek összeállítása a gyerekek igényeinek és fejlődési területeinek figyelembevételével lehetővé teszi a tanodai tevékenységek hatékony tervezését és végrehajtását, azzal a céllal, hogy a tanodában végzett mérések valóban a gyerekek tényleges fejlődését tükrözzék, és hogy a tanodai mentorok azokat a fejlődési területeket célozzák meg, amelyeken a legnagyobb szükség van. Bár a hallgató nem feltétlenül végez hivatalos értékeléseket, az általa szerzett tudás és iránymutatás lehetővé teszi számukra, hogy segítse a gyerekekkel való munkát és fejlődésüket. A szakvélemények és mérések alapján képes lehet tervezni és megvalósítani a gyerekek számára megfelelő támogatást és fejlesztést a tanodai környezetben (Mentorháló, 2021) Az intézmény a gyerekek fejlődését és tanulását többféle módon támogatja. Munkatársaival és más szakemberekkel, köztük a pszichopedagógus hallgató munkatárssal is szorosan együttműködve, valamint a pedagógia szakszolgálat szakértői bizottságának véleményeire támaszkodva kialakítja a tanulók számára optimális féléves méréseket, amelyek valóság-hű képet adnak a fejlődésükről. Emellett a tanodások igényeit és szükségleteit strukturált kérdőívekkel és személyes beszélgetésekkel mérik fel a családlátogatások során, és segítségként szolgálnak a differenciált mérések, a mentori megfigyelések, valamint a folyamatos konzultációk is a gyermekek szüleivel és iskolájával (Bodonyi et. al., 2006). Ezáltal az intézmény széleskörű és személyre szabott támogatást nyújt a tanulók fejlődésének és tanulásának elősegítésére. A szükségletek, igények a gyermekkel kötött szerződésben feltüntetésre kerülnek, majd azok alapján készítik el a dolgozók az egyéni fejlesztési terveket, melyekben

meghatározzák a szükségesnek vélt komplex pszichopedagógiai intervenciókat is. Az igények és szükségletek, valamint a tanodaprogram szolgáltatáspalettája nyomán készíti el az intézmény az egyéni fejlesztési terveket és határozza meg az aktuális beavatkozásokat. A fejlesztés alapja a tanodai belépési nyilatkozat és a megállapodás, az egyéni fejlesztési terv és az egyéni haladási napló, a heti foglalkozásterv, valamint az éves tanodai ütemterv. Ezek a dokumentumok tartalmazzák a gyerekek adatait, iskoláját, a mérési eredményeit, a tantárgyi szükségleteit és igényeit, valamint azokat a tanodai szolgáltatásokat (programkínálat, család-és iskolalátogatás stb.), amelyek mentén a közös munka és a fejlesztés megvalósul.

5.1. Tanulássegítés, tanulástámogatás

A Gilvánfai Tanoda szakmai munkájában kiemelt szerepet kap a tanulástámogatás. Mivel az intézmény diákösszetételében nagy heterogenitás mutatkozik, ezért a Gilvánfai Tanoda szakmai teamje nagy hangsúlyt fektet arra, hogy tanulás támogatási programját a differenciálás elvei szerint tervezze és valósítsa meg. A differenciálás számos módon megvalósulhat az oktatási folyamatban, és fontos eszköze a tanulók egyéni szükségleteinek, és képességeinek figyelembevételével (Golnhoffer, 2003). Báthory Zoltán magyar pedagógus, neveléstudós szerint a differenciálásnak két aspektusa van: egy pedagógiai szemlélet, amely hangsúlyozza a tanár érzékenységét a tanulók egyéni különbségei iránt, valamint egy pedagógiai gyakorlat, amely igyekszik alkalmazkodni ezekhez a különbségekhez minden rendelkezésre álló eszközzel. A Gilvánfai tanodában a differenciálás célja a tanulók hatékony tanulás segítése, amelyhez belső elkülönítést alkalmazunk a tanulósszervezési folyamatban. Ennek három típusát alkalmazzuk a tanulósszervezés során. A tartalom, folyamat, és produktum differenciálására törekszünk a diákok felkészítésében. Ez azt jelenti, hogy a tananyagot, a tanítási módszereket és a tanulás eredményét is az egyes tanulók szükségleteihez és képességeihez igazítjuk. (Báthory, 1997) A differenciálás a segítségadásban, a feladatok szintjén, technikai kivitelezés szintjén, tevékenységek szintjén, szociális keretek közt, tanulási stílusban, célok szintjén és az értékelésben is. A differenciált tanulósszervezés megvalósításában jelentős szerepe van annak, hogy a szabadidő hasznos eltöltése és a hatékony tanulástámogatás egy helyszínen valósul meg (Golnhoffer, 2003). Ez egy olyan kapcsolatot teremt a tanoda munkatársai és a tanodás diákok között, amely során a tanoda munkatársai az informális információgyűjtés mellett objektív módon is képesek adatokat gyűjteni a diákokról, ami segíti a hatékony nevelést és oktatást. Kapcsándy (2021) szerint az intézmény felismeri azt, hogy a diákok előzetes tudása, szocializációja, képességei, és gyógypedagógiai-pszichopedagógiai állapota személyenként eltér, így a sikeres közös munka

során szükséges olyan tanulásszervezési módszereket alkalmazni, amik lehetővé teszik az egyéni sajátosságok figyelembevételét (Kereki-Pichler, 2017). Az intézmény munkatársai egyéni fejlesztési terveket készítenek a diákok számára, melyeket rendszeresen felülvizsgálják. A tervek elkészítése és felülvizsgálata során figyelembe veszik a tanodás diákok pályaválasztási szándékait, az iskolai eredményeket (félévi értesítők, év végi bizonyítványok), az iskolákkal való kapcsolattartás során szerzett információkat, és az intézménnyel szoros kapcsolatban álló egyéb releváns szakemberek tanácsait. A fejlesztési terveket a tanoda munkatársai közösen, team-munkában készítik el annak érdekében, hogy az információk, problémafelvetések és megoldások közös gondolkodás eredményeként, egységesen átgondolt törekvések mentén születessenek meg (Báthory, 2005). Ez az együttműködés lehetővé teszi, hogy a tervek teljes körűek és hatékonyak legyenek, és segítsék a gyerekeket az egyéni képességeik kibontakoztatásában. A tanodások fejlesztését, a foglalkozás és projekt részvételeket, a mentori megjegyzéseket, az iskola és családlátogatások tapasztalatait a tanoda online adatbázisában az intézmény munkatársai folyamatosan rögzítik, hogy naprakész információval rendelkezzenek egy-egy tanodás aktuális helyzetéről. A tanodás diákok gyakran kérnek segítséget az intézmény munkatársaitól a különböző tantárgyakra való felkészülésben (házi feladatok, verstanulás, feladatmegoldás, vizsgára és/vagy érettségire való felkészülés), ezért az intézmény napi- és heti rendjét úgy alakítja ki, hogy minden nap legyen olyan segítő pedagógus, mentor, önkéntes vagy kortárs segítő, aki reál, humán és idegen nyelvi területen is tud segíteni a tanodásoknak. A Gilvánfai Tanodában az általános iskolába járó diákok jelentős százaléka a tanoda épületétől két kilométerre elhelyezkedő Magyarmecseki Általános iskolába, kisebb része pedig az Almamelléki „hetes” -iskolába jár. Kilenc diák pécsi és Pécs környéki középiskolák egyikének tanulója, közülük négy diák kollégiumi ellátásban részesül Pécssett. Az intézmény a diákjai számára azt az elvárást állítja fel, hogy az általános iskolás diákok minimum heti kétszer jelenjenek meg a tanodában, míg a középiskolások minimum heti egyszer vegyenek részt az intézményi foglalkozásokon. A Gilvánfai Tanodában alapszabály az, hogy minden betérő diáknak minimum húsz-harminc percet szükséges valamilyen tanulássegítő vagy fejlesztő programon részt vennie, amely nagyban hozzájárul ahhoz, hogy a fiatalokban megerősödjön a rendszeresség elve (Dávid, 2006). A rendszeresség és a rutin segíthet abban, hogy a tanulók hatékonyabban tudjanak tanulni és fejlődni, különösen azoknak, akiknek hátrányos helyzetűek vagy kiemelt figyelmet igényelnek. A rendszeres tanulási gyakorlatok és rutink kialakítása segíthet abban, hogy a tanulók könnyebben tudjanak koncentrálni és fókuszálni az új ismeretek elsajátítására. Emellett a rendszeresség hozzájárulhat az önállóság és az önfegyelem fejlesztéséhez is, ami további előnyöket jelenthet a tanulók számára az iskolai és a későbbi életben való siker szempontjából (Mentorháló, 2021).

A középiskolás diákokra általában jellemző, hogy tudatosan keresik meg a tanoda munkatársait konkrét tanulmányi segítséget és/vagy vizsgafelkészítést kérve, míg az általános iskolásokra inkább jellemző, hogy a ritka „akut-jellegű” vizsgafelkészülés kivételével általában a tanoda munkatársai mérik fel a fiatalok jegyeit, az iskolától és a tanároktól kapott információk, saját tapasztalataik, és a gyerekekkel folytatott beszélgetések során szerzett információkból, hogy a gyermeknek milyen tanulmányi támogatásra van szüksége. Az általános iskolás gyermekekre jellemző, hogy bár az 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 27. § (2) szerint 16.00-ig az iskolában kell, hogy tartózkodjon, mégis gyakorta hiányzik a házfeladatuk, így a tanulás-támogatásra és a fejlesztésre szánt időt gyakran fel kell, hogy váltsa a másnapi házfeladat elkészítése. A mindennapi tanulássegítés alapvetően a közismereti tárgyakat célozza meg. Ezekben belül is alapvetően a matematika a magyar nyelv és irodalom tanítása, fejlesztése a legfontosabb. Kapcsándy (2021) megállapításai alapján azt a megerősítést kaptuk, hogy a tanulássegítés általában önálló, egyéni munka során valósul meg, melynek során a tanoda munkatársa által megadott egyénre szabott feladatokat a diákok egyénileg oldják meg, majd a feladat végeztével a mentor segítségével átbeszéljük a felmerült kérdéseket, közösen értékelik a feladatot, majd lehetőség nyílik a diák önreflexiójára, és a tanodai mentor visszajelzésére. A közismereti tárgyak anyagának elsajátításában a mentorok gyakran használják még a páros munka módszerét, melynek során két közel azonos szinten álló tanuló dolgozik egy feladat megoldásán; fontos, hogy a tanulók azonos szinten legyenek, hogy egymást segítve, közösen dolgozzanak, elkerülve ezzel a „másolás” veszélyét (Czeglédi, 2011). A tanodában a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek kontextusában ez gyakorta úgy valósul meg, hogy a tanoda mentorai ismerve a diákok képességeit, tehetségeit és hiányosságait, összepárosítanak olyan diákokat, akik függetlenül osztályuktól vagy életkoruktól, azonos tudásszinttel rendelkeznek, és velük állandó párként, mentori felügyelettel, a páros munka módszerével valósítják meg a tanulásfejlesztést. Ez a módszer fejleszti a tanulópár tagjainak kommunikációs készségét, toleranciáját, és együttműködésre való hajlamát, illetve a tanulópár egymásért való felelősségvállalását, ami a közös értékelést biztosítja. Czeglédi (2011) megállapítása szerint ez a módszer nem csupán a tanulástámogatás szempontjából hasznos a diákok számára, hanem erősíti a tanodában a közösségi kohéziót, támogatva ezzel egy sikeres integráló közösség kialakulását, megerősítve ezzel a diákok társas kapcsolatait, ezáltal egyéni szociális hálójukat.

5.2. Idegennyelvi fejlesztés

Az intézményben a mindennapi tanulássegítésben megjelenik a tanodás diákok idegennyelvi fejlesztése is, melyet a tanoda anglisztika bölcsészszakos végzettségű tanodai mentora visz véghez. A globalizálódó világban minden diák számára szükséges legalább egy idegennyelv elsajátítása, ahogy az érettségi tárgyak között a 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról-A Kormány a közoktatásról szóló – többször módosított – 1993. évi LXXIX. törvény (a továbbiakban: közoktatásról szóló törvény) 94. §-a (3) bekezdésének c) hivatkozása rendelkezik. Azonban az idegennyelvek sikeres elsajátításában a pedagógus szakma előregedése és a nyelvtanárok hiánya mind országosan, mind a hátrányos helyzetű térségek lakói számára, így az ormánsági térségben működő Gilvánfai Tanoda célcsoportjának is nagy nehézséget okoz. A tanodás fiataloknak azonban nagy szüksége van tanodai nyelvoktatásra, hiszen az elsődleges szocializációs színterükben nem feltétlenül kapják meg azt a támogatást, és azokat a forrásokat, amelyek segíthetik őket abban, hogy a magyar közoktatási rendszerben meghatározott elvárásoknak megfeleljenek. Kiemelkedően fontos azonban a Gilvánfai Tanoda diákjai számára, hogy magas szinten sajátítsanak el legalább egy idegennyelvet: A Gilvánfai Tanodának jelenleg, 2024-ben tíz tanulója jár érettségit adó közoktatási intézménybe, öt tanulója jár szakképesítést adó intézménybe, tizenöt tanulója jár általános iskolába; jelenleg a tanodás diákok közül mindenki integrált oktatásban vesz részt. A tanodai angol nyelvi oktatás kiemelkedő fontossággal bír mind az érettségit adó, mind a szakképesítést adó intézményekbe járó tanodások számára. Az érettségit adó intézmények diákjai számára az angol nyelvi érettségi megszerzése elengedhetetlen, míg a szakképesítést adó intézmények diákjai számára az angol nyelvtudás lehetővé teszi a magasabb bérezéssel járó külföldi elhelyezkedést. A diákok angol nyelvi oktatását a tanodai mentor a mindennapi tanulástámogatással és vizsgafelkészítéssel, illetve érettségi felkészítéssel egészíti ki. A játékpedagógia alkalmazásával a diákok aktívan részt vesznek a tanulásban élményalapú módon. A témaválasztás és a tevékenységek valós élethelyzetekhez kapcsolódnak, így relevánsabbá és érthetőbbé válik számukra a tananyag. A tapasztalati úton történő tanulás során saját tapasztalataikat használják fel, míg a nyitott feladatok lehetőséget adnak a kreatív gondolkodásra és a saját tempójukban való haladásra.

Azonban a Gilvánfai Tanoda gyerekanyaga 100%-ban kiemelt figyelmet igénylő diákokból áll, és azon belül magasan reprezentálják magukat a különleges bánásmódot igénylő tanulók, a sajátos nevelésű igényű tanulók és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók. A mindennapokban az azonnali lemorzsolódás megakadályozása céljából gyakran előtérbe kerülnek a nem-nyelvi alapú közismereti tantárgyak, és gyakran az idegen nyelvi fejlesztés és tanulássegítés csak „tűzoltásként”, a mindenkori „következő dolgoton való

átbukdácsolás” céljával tudnak megjelenni. A Gilvánfai Tanoda állandó célja, hogy stabil módszertant alakítson ki, melyben az angol nyelvi felkészítés hangsúlyos szerepet kap. Az idegen nyelv fejlesztése révén a tanodás diákok lehetőséget kapnak arra, hogy előnyt szerezzenek a munkaerőpiacon, ami hosszú távon segíti társadalmi beilleszkedésüket (Boros, 2017). A Tanoda alapszervei közé tartozik a szakmai programban kiemelt hangsúlyú angol nyelvű oktatás, mely hatékonyan küzd az iskolai lemorzsolódás ellen, és kulcsfontosságú a társadalmi mobilitás elősegítésében a pedagógiai és pszichopedagógiai módszerek révén. (Kereki - Pichler, 2017).

5.3. Anyanyelvi nevelés, fejlesztés

A Gilvánfai Tanoda azonban a közismereti tanulástámogatás mellett nagy hangsúlyt fektet anyanyelvi nevelésre és fejlesztésre is. A tanoda mentorainak feladata közé tartozik, hogy az alacsony társadalmi-gazdasági státuszú tanodás diákoknak segítsen elsajátítani a közepes társadalmi-gazdasági státuszú világ nyelvezetét, elősegítve ezzel társadalmi beilleszkedésüket. (Boros, 2017) Az általános iskolás tanodás diákok nagy része a közeli Magyarmecseki Iskolába jár, hasonló szociokulturális rétegből származó diákok közé. Tóth (2005) megállapítása szerint az általános iskolás tanodás gyermekek számára a nyelvi hátrányok mindennapos kihívást jelentenek. Otthonukban és az iskolában tapasztalt nyelvi környezet közötti különbségek komoly akadályt jelentenek az iskolai előrehaladásukban. Már az iskolapadban ülve szembesülniük kell azzal, hogy az otthoni, mindennapi beszélt nyelv eltér az iskolában használt nyelvtől. Ez nem csupán a tananyag elsajátítását nehezíti meg, hanem az iskolai nyelvezet megértését is, ami gyakran korlátozott nyelvi kódot eredményez náluk. Ennek az eltérésnek az elsődleges oka a családi környezet és a mikrokörnyezet. A kisgyermek az élményeken keresztül, analóg módon sajátítja el az alapvető szókincset, a nyelvi struktúrákat, és tanulják meg a mondatalkotás alapjait, ideértve a toldalékok helyes használatát is. Ebben az életszerű tanulási folyamatban alapozóik meg a köszönés, közlés, információkérés és -adás, kérés, valamint megbeszélés formuláinak megértése és alkalmazása. Visszautalva Tóth (2005) anyanyelvi elemzésére azt, látjuk, hogy a tanodás diákoknál is sokszor nehézséget okoz a tananyag megértése és feldolgozása, amely hosszú távon komoly kihívásokat jelenthet az iskolai és társadalmi előrehaladásuk szempontjából (Tóth, 2005). A tanoda munkatársainak feladata tehát, hogy az alacsony társadalmi-gazdasági státuszú diákjai számára nem csupán megadja azt a mindennapi tanulástámogatást, amely egy közepes társadalmi-gazdasági státuszú diák számára a családban elérhető lehet, hanem hogy ezt a diákok napi szintű nyelvi szocializációjával egészítse ki, megakadályozva ezzel

a diákok iskolai lemorzsolódását. A mentorok a gyerekekkel rendszeresen végeznek egyéni nyelvi fejlesztést, Réger (2002) mely során gyakorolják többek között a hangos olvasást, a szövegmondást, foglalkoznak szókinccsfejlesztéssel, és szöveg alkotása. (Réger, 2002) Végeznek továbbá csoportos, játékos nyelvi fejlesztéseket is: Ezek közül a legnépszerűbb a Tanodában a „gyilkosozás” társasjáték, mely a fiatalok vitakészségét fejleszti, illetve az „Activity” társasjáték, amely többek között a nem-nyelvi jelek használatát és értelmezését fejleszti. Ez a nyelvi fejlesztés segíti a kiemelt figyelmet igénylő diákokat abban, hogy a mindenkori környezetükhöz igazodva képesek legyenek váltani az elsődleges szocializációs terükben használt korlátozott kód és az oktatásban, illetve a munkaerőpiacon elvárt kidolgozott kód között, ezzel megakadályozva, hogy ezeken a színtereken a diákokat később nyelvi okokból érje diszkrimináció (lingvicizmus) (Jánk, 2018). Fontos, hogy a munkatársak olyan kommunikációt képviseljenek, és fejlesszenek a diákokban, amelyben hangsúlyosak a pontos megfogalmazások, az álláspontok világos kifejtése, az opciók mérlegelése és az érzelmek kifejezése, ami Réger, (2002) szerint a tanoda munkatársainak kiemelkedő feladata, hogy ezt a kommunikációt képviseljék, segítve ezzel a kidolgozott kód elsajátítását a mindennapi tanulás és szabadidős programok során.

5.4. Pályaorientáció

A Gilvánfai Tanoda kiemelt feladatai közé tartozik, hogy tanulóit felkészítse a versenyképes iskolai végzettség (érettségi vagy hiányszakma) megszerzésére, melynek egyik eszköze a pályaorientáció és a szerepmodellek bemutatása. (Kenderfi, 2009) A tanoda gyerekanyagának teljes köre beletartozik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, tehát kiemelt figyelmet igénylő tanulók csoportjába, amely többek között abban is megmutatkozik, hogy a diákok szüleire jellemző az aluliskolázottság, ezért a közoktatástól való távolság érzése, amely többek között a tradicionális oktatási intézményekkel való bizalmatlanságban mutatkozik meg. (Csepeli-Örkény, 2015). Ebből eredően a tanodás fiatalok otthonról kevés praktikus segítséget kapnak a pályaválasztásban, így a tanodának feladata, hogy diákjait ebben támogassa. Pályaválasztási szempontból a hátrányos helyzetű fiatalokra jellemző az információ igény hiánya, az információ minőségi feldolgozása, valamint a realitásban való tájékozottság hiánya. R. Fedor és Pálosi (2018) megállapították, hogy ez a mindennapokban azt jelenti, hogy nincsenek tisztában a pályaválasztási lehetőségeikkel, a jövőjükbe belegondolva nem tudnak több lehetőségben gondolkodni, mert nem ismernek több lehetőséget. Az általánosiskolás diákokra kifejezetten

jellemző, hogy a jövőbeli kapcsolatban olyan foglalkozásokat jelölnek meg, amelyekben a mindennapokban találkoznak, mint például tanár, orvos, fodrász, vagy a médiából ismernek, mint például énekes, vagy Tik-Tok sztár, mely elképzelések nem tükrözik tényleges érdeklődésüket és lehetőségeiket. Ez látványosan bemutatja azt, hogy a hátrányos helyzetű fiatalok számára a pályaeorientáció során a realitásorientáció kialakítása elengedhetetlen feladat (Kenderfi, 2009). Ennek érdekében a tanoda komplex pályaeorientációs programot valósít meg, mely magába foglalja az egyéni pályaeorientációt, az intézményen belüli csoportos pályaeorientációs foglalkozások megvalósítását, illetve iskolai nyíltnapok és munkahelyek látogatását. Az egyéni pályaeorientáció különösen súllyal jelenik meg a különleges bánásmódot igénylő tanulók pályaeorientációjában, mivel a tanodai munkatársak figyelembe kell, hogy vegyék azokat a formális és informális forrásból származó információkat, amelyeket ezen tanulók egyéni állapotáról szereztek. A különleges bánásmódot igénylő diákok pályaeorientációjának kontextusában a tanoda dolgozói általában felveszik a kapcsolatot a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságával. Mindemellett a Tanoda szakmai programjában fontos szerepet játszik a tanodás fiatalok és úgynevezett kulturális közvetítő személyek közötti kapcsolat kialakításában, amit Varga (2015) is megerősít tanulmányában. A közösségi közvetítő személyek olyan személyek, akik a másodlagos szocializációs térben már érték el sikereket, amelyeket a közösségükbe visszatérve sikeresen közvetíteni tudtak (Varga, 2015). A Gilvánfai Tanoda ezért szoros kapcsolatot ápol a Pécsi Evangélikus Roma Szakkollégiummal, melynek tagjai önkéntes munkában és gyakornokként vesznek részt a tanoda életében, hogy ezáltal az általános iskolás és középiskolás tanodás fiatalok kapcsolatba kerülhessenek a felsőoktatásban tanuló roma származású fiatalokkal, akik jelenléte, élettapasztalata és életútja alternatív lehetőségeket kínálhat a Gilvánfai fiatalok számára. A tanoda pályaeorientációs programjának explicit célja tehát, hogy a tanodás diákok számára a diákok képességeinek és lehetőségeinek tudatában alternatív életpályákat prezentáljon, elősegítve ezzel a tanodás diákok oktatáson és munkaerőpiacon keresztül megvalósuló társadalmi beilleszkedését (Boros, 2017).

5.5. Élménypedagógia a Gilvánfai Tanodában.

A Gilvánfai Tanodában nagy szerepet kap továbbá az élménypedagógia módszertanának használata, mely legkézzelfoghatóbban az intézmény által megvalósított rendszeres társasjátékfoglalkozás kontextusában vizsgálható meg. A Gilvánfai Tanoda az élménypedagógia módszereit a rendszeres, és óriási népszerűségnek örvendő társasjátékfoglalkozásokat tudatosan, és

akkurátusan megtervezve valósítják meg. Mivel a Gilvánfai Tanodában a legnépszerűbb, és a legtöbb diákot bevonó és bent tartó foglalkozás a társasjátékfoglalkozás. Ezek a foglalkozások heti rendszerességgel valósulnak meg, azonban a különböző társasjátékok akkorra népszerűségnek örvendnek, hogy a diákok szinte napi rendszerességgel kezdeményezik nem csupán a társasjátékokat, hanem a megtervezett társasjátékfoglalkozásokat is. Mind az előre megtervezett, mind a spontán módon megvalósuló társasjátékfoglalkozások során a diákoknak lehetősége nyílik arra, hogy a játék során megélt pozitív élmények kiindulópontjául megvalósulhasson, adott esetben egy Honfoglaló társasjáték során a közismereti tárgyakhoz szükséges tudás, vagy egy Monopoly társasjáték során a tudatos pénzkezelés kompetenciáik elsajátítása. A társasjátékfoglalkozások kiválóan segítik a tanodás diákokban a szociális kompetenciák fejlődését: Csajka és Csimáné (2019a) megállapítása szerint a foglalkozások során megvalósuló társas élmények a diákoknak lehetőséget adnak, hogy erősödjön az egyéni szociális hálójuk. Illetve a közös élmények megélése támogatja egy szoros, integráló közösség létrejöttét. A tanodai mentorok által vezetett rendszeres és spontán kialakult társasjátékfoglalkozások során a tanulás és fejlesztés alapjaként az élményekre való reflektálás és azoknak feldolgozása szolgál. Fontos azonban kiemelni, hogy a csoportos reflexiót és a feldolgozást a facilitátor irányítja, de az ahogy a feladatmegoldás során sem, úgy a reflexió során sem befolyásolja a diákokat, hanem önálló feladatmegoldásra és önreflexióra ad lehetőséget (Csajka Csimáné, 2019b). Ezek az élménypedagógiai társasjátékok nagyban hozzájárulnak a tanodás gyerekek szociális és nyelvi kompetenciájának fejlődéséhez, amelyet tisztán mutatja azt is, hogy már az általános iskola alsótagozatára járó diákok is képesek mentori felügyelet hiányában önállóan levezetni egy olyan összetett, a szabálykövetés és a logikus érvelés kompetenciáira épülő játékokat, mint a tanodában is oly népszerű „gyilkosozás”, mely kompetenciák megerősödése kiemelkedő fontossággal bír a munkaerőpiaci és társadalmi beilleszkedésben.

5.6. Szociális és kreatív képességek fejlesztése

Fontos szerepet játszanak továbbá a tanodás diákok életében a heti rendszerességgel megvalósuló kézművesfoglalkozások is, melyeket a tanoda helyi segítő munkatársa és a tanoda egy mentora valósít meg. A foglalkozások során a diákoknak lehetősége nyílik arra, hogy tematikus és/vagy az aktuális évszakokhoz, ünnepekhez, vagy tanodai eseményekhez kapcsolódó egyéni és közös alkotásokat hozzanak létre. A kézműves foglalkozások tematikus és aktuális jellege azt a célt szolgálja, hogy diákok a foglalkozás témájával a munka során mélyebben

megismerkedjenek és ismereteket szerezzenek, és hogy aztán a tanodai mentor által felvetett beszélgetésszervező- és beszélgetésvezető-kérdések segítségével témáról dialógust folytassanak: A vezetett diskusziók a diákok tájékozottságának támogatását, illetve a kommunikációs kompetenciáik fejlesztését célozzák meg. A finommotorikai képességek hiányossága gyakori jelenség a tanodás diákok között. Ezen rész-képesség hiányossága az intézmény szakvéleménnyel rendelkező diákjai között gyakran megjelenik, azonban jelei megmutatkoznak több szakvéleménnyel nem rendelkező diáknál is; itt feltételezhető, hogy a gyermek állapota még felülvizsgálatra vár. Függetlenül azonban a gyermekek finommotorikai rész-képességének megfelelő meglététől vagy hiányosságától, kimutatható kapcsolat van a motorikai képesség hosszú távra kiterjedő gyakorlata és a kognitív előnyök növekedése között (Shi, P., Feng, X., 2022). A tényleges kézművestechnikák elsajátítása így több szempontból is előnyös a Gilvánfai Tanoda minden diákja számára. Az elmúlt időszakban azonban a foglalkozásokat megvalósító helyi segítő és mentor bevezették foglalkozásaikba a choice-based art education, azaz a választáson alapuló művészeti oktatás elveit is (Shi, P., Feng, X., 2022). A választáson alapuló művészeti oktatás elvének implementálása lehetőséget teremt arra, hogy használata során olyan művészi viselkedési formák alakuljanak, amelyek lehetővé teszik a diákok számára azt, hogy az autentikus alkotáson keresztül felfedezzék, mit is jelent művésznak lenni. A művészi szerepbe helyezés azt sugallja, hogy a diákokat arra ösztönzi, hogy kreatívak legyenek, és kifejezzék önmagukat az oktatás során. Ez lehetővé teszi számukra, hogy szabadabban gondolkodjanak, kísérletezzenek és alkossanak. A tanárok szerepe pedig az lenne, hogy támogató és inspiráló környezetet teremtsenek a diákok számára. Ez magában foglalhatja a nyitott kommunikációt, az egyéni támogatást és az ösztönzést a kreativitás és az önálló gondolkodás fejlesztésére. Ez a megközelítés lehetőséget adhat arra, hogy a diákok jobban élvezzék és értékeljék az oktatást, és segíthet abban is, hogy hatékonyabban fejlődjenek a különböző területeken, mivel a kreatív gondolkodás és az önállóság képességei általában átjárják az egyéb tanulási területeket is. Azonban fontos, hogy az ilyen megközelítés ne veszítse szem elől a tanulás alapvető tartalmát és szakmai ismereteket sem (Douglas, K., Jaquith D., 2009). Ez a tanoda kontextusában azt jelenti, hogy foglalkozást vezető munkatársak törekednek arra, hogy a foglalkozások során a tényleges alkotás folyamata számára olyan nyugodt és esztétikus környezetet teremtsenek, melyben a diák képes gondtalanul elmerülni saját művészetében, illetve törekszenek arra, hogy az alkotási folyamat során csak minimális instrukciókat adjanak a diák számára, hogy az megélhesse az alkotás szabadságát. A választáson alapuló művészeti oktatás elvei implementálásának alapvető célja az, hogy a tanoda kiemelt figyelmet igénylő gyermekeiben megerősödjenek a döntéshozatal, a felelősségvállalás, illetve az önszabályozás kompetenciái. Ezen kompetenciák biztos megléte kulcsfontosságú a helyes munkaszocializációs kompetenciák kialakításához, és ezen keresztül a társadalomba

való sikeres beilleszkedés megvalósulásához (Csajka – Csimáné, 2019). A kézműves foglalkozások azonban nem csupán a diákok egyéni fejlődése szempontjából, hanem a közösség fejlődése szempontjából is kulcsfontosságúak. A kézműves foglalkozások megvalósítása során a diákok rendszeresen lehetőséget kapnak arra, hogy a tanoda dekorációjáról csoportos döntéseket hozzanak, és elképzeléseiket megvalósítsák. Ez a módszer azt a célt szolgálja, hogy a diákok az intézménnyel és ezáltal annak értékeivel erőteljesebben azonosuljanak, és elősegíti az iskolai lemorzsolódás megelőzését, míg a közös feladatok meghatározása és sikeres megvalósítása hozzájárul az integráló közösség kialakulásához.

5.7. Egészségtudatosságra nevelés, rendszeres sportfoglalkozások

A Gilvánfai Tanoda szakmai munkájában nagy hangsúly kerül a rendszeres sportfoglalkozások megvalósítására is. Az intézmény rendszeres lehetőséget teremt a diákjai számára, hogy edző termi edzéseken, valamint futballedzéseken vegyenek részt. A tanoda melletti egy, az önkormányzat által biztosított, adományokból felszerelt edzőterem nyújt lehetőséget a tanoda diákjai és a Gilvánfai polgárok számára az edző termi edzésre. Bár az edzőterem nyitvatartási a falusiak számára gyakran okoz logisztikai problémát, a tanoda munkatársai számára a döntés tudatos. Az intézmény fontos feladatának tartja, hogy olyan közösségi teret biztosítson a tanodás diákok, és a Gilvánfai lakosok számára, amelyben a diákoknak és a falusiaknak lehetősége nyílik a szabadidő hasznos eltöltése mellett integráló közösségként egyéni szociális kapcsolataik és a település fragmentálódott szociális hálójának megerősítésére. A heti egy alkalommal megvalósuló labdarúgó edzéseken a tanodás diákoknak lehetősége nyílik az egészséges életmód gyakorlására és a szabadidő hasznos eltöltésére; mindamelllett a labdarúgás gyakorlása pozitív hatással van mind a motoros, mind a kognitív képességek fejlődésére (Alesi et.al. ,2015). A tanoda munkatársai ezért kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy azokat a kiemelt bánásmódot igénylő diákjaikat, akik érzelmi és viselkedészavarokkal, internalizáló zavarokkal, externalizáló zavarokkal, kevert érzelmi és viselkedészavarokkal, szocializációs zavarokkal, illetve serdülőkori zavarok vagy kognitív és motoros nehézségekkel küzdenek, egyénileg is motiválják a labdarúgás edzéseken való részvételre. Az edzések során a tanodás diákoknak lehetősége nyílik továbbá arra, hogy a játék során felmerült konfliktusokat az edző-mentor segítségével közösen megoldják, fejlesztve ezzel a konfliktuskezelő és együttműködő készségüket, illetve a közös kihívások leküzdésével társas kapcsolataikat és egyéni szociális hálójukat. A futballedzésre beiratkozott diákok számára a kötelező megjelenés, illetve a játék szabályainak elsajátítása és

betartása kiváló lehetőséget teremt a rendszerességre és a szabálykövetésre nevelésre. Vargáné, (2004b) szerint a tanodás diákok számára elengedhetetlenül fontos az élmény alapú pedagógiai hiszen több hátrányos tényező egyidejű jelenléte is nehezíti a Gilvánfai családok életét. Ilyen az alacsony jövedelem, munkanélküliség, rossz lakhatási körülmények, egészségügyi problémák vagy alacsony oktatási szint. Gyakran alacsony munkaszocializációval rendelkező szülők vagy más családtagok körében kevés vagy hiányzik az iskolával, munkával, iskolai/munkahelyi normákkal és értékekkel kapcsolatos tapasztalat és tudás. Ez általában az alacsony végzettséggel vagy munkanélküliséggel jár együtt. Így a szocializációs hátrányok okán nem feltétlenül lennének képesek a tanodás diákok elsajátítani a helyes normákat. A tanoda kiemelt figyelmet fordít ezen képességek elsajátítására, hiszen az olyan esetek, mint a rendszeres iskolai késés, vagy a munkahelyi instrukciók pontatlan követése negatív hatással lehetnek a diákok életére, így a tanoda a labdarúgó edzéseken keresztül tudatosan fejleszti ezeket a készségeket, hogy segítse diákjait az iskolai lemorzsolódás megelőzésében és a társadalomba való beilleszkedésben.

5.8. Tanodán kívüli programok szerepe a tanoda pedagógiai-pszichopedagógiai munkájában.

A tanoda intézményén belül megvalósuló gyakorlatok mellett fontos megemlíteni a tanodán kívüli programok pedagógiai és pszichopedagógiai szerepét is a tanodások életében. A diákok társadalmi beilleszkedésének elősegítése céljából a tanoda rendszeresen valósít meg olyan jellegű programokat, melyet a tanodás diákok hiányos kulturális tőkéjét kívánják pótolni (Bodonyi et. al., 2006). A rendszeres mozi, színház, múzeum, és állatkert látogatásokon keresztül a diákoknak lehetősége nyílik, hogy olyan alapvető kulturális tapasztalásokat és tudásokat szerezzenek meg, melyek egy közepes társadalmi-gazdasági státuszú kortársuknak könnyebben hozzáférhetőek lehetnek. Ezen élmények és tudások megszerzése lehetőséget ad a tanodás diákok számára, hogy a kortársaikhoz könnyebben tudjanak kapcsolódni, és ezáltal a társadalomba sikeresen integrálódjanak. A tanoda által megvalósított tematikus kirándulások és táborok során nagy szerepet kap a kalandpedagógia használata. A sajátos nevelési igényű diákok hozzáállása az iskolához és a tanuláshoz gyakran negatív, mivel a mindennapi oktatásban gyakran érik őket csalódások, azonban az kalandpedagógia nagy megerősítéssel szolgálhat számukra (Élményakadémia, 2024). A tanodás programok során azonban diákoknak lehetősége nyílik különböző, a természetben megvalósuló élményalapú foglalkozások, kihívások, és játékos szituációk

segítségével tárgyi tudásukat bővíteni: A minden évben megvalósuló tanodás „matek-táborok” nagy népszerűségnek örvendenek a diákok körében, mivel a tábor keretei között a diákok játékos feladatok segítségével, gyakran a szabad ég alatt ismerkedhetnek meg a matematikával, és lehetőségük nyílik arra, hogy a „népszerűtlen” matematikához pozitív élményeket társítsanak, amely hosszútávon segíti az iskolai lemorzsolódás megakadályozását. A tanodán kívül megvalósuló programok kiemelkedő lehetőséget nyújtanak továbbá a diákok egyéni szociális hálójának megerősítésére. Erre kiváló példaként szolgálnak a tanodán kívüli focibajnokságok, melyek során a megye különböző tanodái megmérkőzhetnek egymással a „focikupáért”. A különböző helyszíneken, különböző csapatok között megvalósuló eseményeket a tanodás diákok életük két alapvető színteréből (az iskola és a település) kiszakadva új emberekkel és új perspektívákkal ismerkedhetnek meg, és lehetőségük nyílik egyéni szociális hálójuk megerősítésére. Minde mellett nagy hangsúly kerül a tanodán kívül megvalósított programok során az egyéni szociális háló megerősítésére is. Az olyan külsős programokon keresztül, mint például a rendszeresen megrendezésre kerülő focibajnokságok, a diákoknak lehetősége nyílik az iskolájuk és településük keretei között egy új szinten megismerkedni új emberekkel. Ezáltal a világ jobban kinyílik számukra, és lehetőségük nyílik új perspektívákkal megismerkedni.

6. ALKALMAZOTT MÓDSZEREK

Az első lépésben áttekintettem a gyógypedagógiai szakirodalmat és korábbi tanulmányokat, hogy megismerjem a jó gyakorlatokat és a kiemelt figyelmet igénylő, valamint különleges bánásmódot igénylő gyermekek integrációjának legújabb eredményeit. Ezeket az eredményeket összehasonlítottam és implementáltam a tanoda szakmai programjába és módszertanába. Ezt követően elemzés alá vettem a releváns jogszabályokat és pedagógiai-pszichopedagógiai irányelveket, melyek a köznevelésben és hasonló tanoda jellegű intézményekben alkalmazhatók az együttnevelésben, a tanulássegítésben és a kompetenciahatárok kérdésében a különböző jogosítványok tekintetében. Ezek az irányelvek segítenek azonosítani a gyermekek sérülésének és normális állapotától eltérő értékeket, valamint meghatározni a pszichopedagógiai jellegű feladatokat a tanodában. Ezeknek az irányelveknek a tanoda működésére és pedagógiai gyakorlatára gyakorolt hatását vizsgáltam.

A tanoda pedagógiai programjának elemzése: Megvizsgáltam a tanoda által alkalmazott pedagógiai módszereket és gyakorlatokat, és összevettem azokat a pedagógiai irányelvekkel és szakirodalmi ajánlásokkal. Ez lehetővé tette számomra, hogy felmérjem, mennyire illeszkednek a gyakorlatok az elfogadott pedagógiai normákhoz és a kiemelt figyelemre szoruló gyermekek integrációjának elveihez. Részletesen tanulmányoztam olyan eseteket, amelyekben a tanoda pedagógiai gyakorlata megnyilvánult, és azokat összehasonlítottam a pedagógiai-pszichopedagógiai irányelvekkel. Ez lehetővé tette számomra, hogy konkrét példákon keresztül megérthessem, hogyan érvényesülnek az irányelvek a gyakorlatban. A második lépésben saját adatgyűjtési módszereket alkalmaztam, beleértve a félig strukturált interjúkat a tanodában dolgozókkal és a partner szervezetekkel. Ezek az interjúk lehetővé tették számomra, hogy mélyebben megértssem a tanoda mindennapi működését és pedagógiai pszichopedagógiai módszereit (Eigner, 2014). Emellett dokumentum- és tartalomelemzést is végrehajtottam a tanoda belső szabályzataival kapcsolatban, figyelembe véve a pedagógiai-pszichopedagógiai irányelveket és köznevelési előírásokat. Saját pedagógiai-pszichopedagógiai tapasztalataimat is felhasználtam, hogy gazdagítsam a kutatást és összehasonlítsam saját megfigyeléseimet az empirikus adatokkal és szakirodalmi eredményekkel. Ez a megközelítés lehetővé tette a tanoda pedagógiai gyakorlatainak részletes elemzését és a javaslatok kidolgozását az intézmény és pedagógiai gyakorlatok fejlesztésére. Az általam alkalmazott módszertan és adatgyűjtési módszerek lehetővé tették a tanoda pedagógiai gyakorlatainak átfogó és mélyreható elemzését, valamint hozzájárultak az alternatív oktatási intézmények és pedagógiai gyakorlatok jobb megértéséhez és hatékonyabb működéséhez. A feldolgozási és értékelési módszerek részletesen bemutattam a

szakdolgozatban, hogy reprodukálható legyen a vizsgálat. Ezek a módszerek összhangban voltak a vizsgálati kérdésekhez-célokhoz, amelyeket a konzulenssel egyeztettem. Az adatokat alaposan feldolgoztam és elemzés alá vettem a kutatási célok eléréséhez. A vizsgálati terület részletes bemutatása fontos volt annak érdekében, hogy megérthessük a tanoda kontextusát és annak jelentőségét a kutatás szempontjából. Ez segített abban, hogy az elvégzett vizsgálat könnyebben reprodukálható legyen, és mások is megérthessék annak eredményeit és következtetéseit.

7. EREDMÉNYEK ÉS ÉRTÉKELÉSÜK

A szakdolgozat tehát részletesen elemzi a Gilvánfai Tanoda pedagógiai-pszichopedagógiai módszereit és szakmai programját, különös tekintettel arra, hogyan segítik a kiemelt figyelmet igénylő diákok társadalmi integrációját és iskolai sikerességét. (Papp, 2002). Az eredmények azt mutatják, hogy a Tanoda hatékonyan járul hozzá a diákok közösségbe való integrálódásához és az iskolai lemorzsolódás megelőzéséhez. A tanoda egykori vezetőjével készített strukturált interjú során egyértelmű eredmények mutatják azt, hogy a Gilvánfai Tanoda által nyújtott szolgáltatásoknak komoly hatása van a diákok középiskolai eredményességére és érettségi sikerességére. Heindl (2021) nem hivatalosan publikált kutatása nagyon szépen szemlélteti a tanoda hatékonyságának összefoglaló elemzését és értékelését. A vizsgált időszak első tizenkét évében 60 Gilvánfai diák fejezte be az általános iskolát. Közülük 16-an fejezték be a középiskolát (27%) és 4-en szereztek érettségit (7%). Azonban a tanodakorszak előtti időszakban elvégzett általános iskolások középiskolai eredményeit korrigálva, az derült ki, hogy a középiskolát nappali tagozaton sikeresen elvégző tanulók aránya 22%, míg az érettségizetteké 5%. A szembe-tűnő változást azonban a tanoda működése alatt a középiskolát nappali tagozaton befejező tanulók aránya mutatja, ami jelen kutatásban 50%, az érettségizetteké pedig 20%. Ez azt jelenti, hogy a tanoda szolgáltatásainak igénybevételével jelentősen megnőtt a diákok középiskolai sikeressége és érettségi megszerzése. Összehasonlítva az előtti és utáni időszakot, látható, hogy a tanoda hatására a középiskolai tanulmányokat sikeresen befejező tanulók aránya megháromszorozódott, míg az érettségit megszerzőké megötszöröződött. Az adatok alapján tehát egyértelműen látható, hogy a Gilvánfai Tanoda szolgáltatásai jelentős mértékben hozzájárulnak a diákok középiskolai sikerességéhez és érettségi megszerzéséhez, segítve ezzel a társadalmi integrációjukat és iskolai előmenetelüket (Boros, 2017). A tanoda által nyújtott támogatás és segítség egyértelműen hozzájárul ahhoz, hogy a Gilvánfai diákoknak jobb esélyük legyen a továbbtanulásra és a sikeres jövőre.

8. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

8.1. Összegzés

A szakdolgozat részletesen megvizsgálja a Gilvánfai Tanoda szakmai programját, annak jó gyakorlatait és pedagógiai-pszichopedagógiai módszereit. Teszi ezt annak érdekében, hogy feltárja, milyen stratégiákat alkalmaz az intézmény annak érdekében, hogy a kiemelt figyelmet igénylő diákokból sikeres, integráló közösséget formáljon, erősítse a diákok szociális hálóját, s ezzel közvetve megakadályozza az iskolai lemorzsolódást és elősegítse társadalmi integrációjukat.

(Boros, 2017). Ezt követően a szakdolgozat részletesen elemzi a Gilvánfa település földrajzi és történelmi kontextusát, amely bemutatja azt a sajátos szocioökonómiai helyzetet, amelyben a megmutatkozik a falu gyermekeinek túlnyomó résznek hátrányos és halmozottan hátrányos helyzete. Ez a tény nagy mértékben meghatározza a Gilvánfai Tanoda szakmai helyzetét és fő célját. „A tanoda civil vagy egyházi szervezetek által működtetett, helyi sajátosságokra, a gyermekek, fiatalok önkéntes részvételére és egyéni szükségleteire építő innovatív szemléletű hátránykompenzáló kezdeményezés, amely egy autonóm módon használt közösségi szintéren valóssul meg” (Fejes et. al. 2016:176).

A szocioökonómiai helyzet leképezi azt, hogy a tanodába járó gyermekek 99%-a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, tanulók kategóriájába tartozik. Ez meghatározta a Gilvánfai Tanodát, mint olyan intézményt, amelynek fő célja az, hogy olyan komplex szolgáltatásra épülő oktató, nevelő rendszert hozzon létre, amit a beiratkozott Gilvánfai gyerekek és fiatalok hátránykompenzációját kell, hogy szolgálja. Azt azonban fontos megemlíteni, hogy a tanodák intézményeinek jogi szabályozása korlátozza a tanulók pedagógiai szakszolgálat által kiállított dokumentumaihoz való hozzáférését, amely megnehezíti a beiratkozott tanulókról szóló információk hivatalos úton történő beszerzését. Ennek ellenére a Tanoda intézménye, amely különböző formális és informális kapcsolatok révén információkkal és megfelelő szakmai tudással rendelkezik a diákok egyéni szükségleteiről és körülményeiről, tevékeny munkát végez, hogy megfelelően tudjon reagálni a kiemelt figyelmet igénylő diákok támogatására és hátránykompenzációjára. A Tanoda informális, formális és szakmai kapcsolatban áll a diákok családjával, a tankerülettel az iskolák munkaközösségével a Baksa térségi Család-és gyermekjóléti szolgálattal és Központtal a gyermekvédelmi alap ellátókkal és szakellátókkal, a helyi civil és egyházi szervezetekkel annak érdekében, hogy komplex szolgáltatásait a céljának megfelelően használja fel a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek hátránykompenzációja során. A szakdolgozat részletesen elemzi a Gilvánfai Tanodát, mint egy olyan intézményt, amely sajátos szakmai

programja, jó gyakorlat készlete és pedagógiai-pszichopedagógiai módszerei segítségével képes a kiemelt figyelmet igénylő diákjai számára egy sikeres inkluzív, integráló közösséget létrehozni, iskolai lemorzsolódásukat megakadályozni, egyéni szociális hálójukat megerősíteni, valamint társadalmi beilleszkedésüket elősegíteni.

Összességében a szakdolgozat részletesen vizsgálja a Gilvánfai Tanoda működésének pszichopedagógia kontextusát, fókuszba helyezve annak fontos szerepét a kiemelt figyelmet igénylő diákok társadalmi integrációjában és iskolai sikerességében. A szakdolgozat részletesen leírja a Gilvánfai Tanoda szakmai csapatát, és az intézmény szakmai attitűdjét, amely hangsúlyozza a célcsoport sajátos igényeire való kiemelt figyelmet a munkatársak egyéni tudása és képességei kihasználását a célcsoport specifikus szükségleteinek kiszolgálásában. (Németh, 2009). A Tanoda kiemelten fontosnak tartja a helyi segítő munkatárs szerepét is. Mind az egyéni a diákokkal, mind a diákok családjával, valamint a helyi közösséggel való kapcsolattartásban. A szakdolgozatban kiemelt figyelmet kap, hogy a Tanodában olyan munkatársak is dolgoznak, akik rendelkeznek alapvető pedagógiai-pszichopedagógiai ismeretekkel, és tudatosan használják a Tanoda szakmai kapcsolatait annak érdekében, hogy hatékonyan felmérjék a kiemelt figyelmet igénylő és különleges bánásmódot igénylő gyermekek, diákok igényeit, és ehhez mérten megoldási lehetőségeket kínálnak számukra.

A kutatás fő célja az volt, hogy választ találjon arra, hogyan valósítja meg a Gilvánfai Tanoda a kiemelt figyelmet igénylő diákok integrációját és társadalmi beilleszkedését. Emellett a szakdolgozat vizsgálta és bemutatta a Tanoda pedagógiai módszereinek hatékonyságát ezen célok elérésében. A kutatás eredményeinek elemzése során a szakdolgozat kitér arra, hogy milyen konkrét pedagógiai módszerek és gyakorlatok segítik a Tanoda által kitűzött célok elérését, valamint értékeli ezek hatékonyságát és hatását a diákok integrációjára és társadalmi beilleszkedésére vonatkozásában (Papp, 2002). Ennek fényében a szakdolgozat következtetéseket von le és javaslatokat fogalmaz meg a Tanoda működésének és pedagógiai módszereinek továbbfejlesztésére a kiemelt figyelmet igénylő diákok támogatásában és sikerességében. Végül a szakdolgozat megvizsgálja, hogy a „tanodán kívül megvalósuló programok” milyen pedagógiai-pszichopedagógiai aspektusokban játszanak szerepet a diákok életében. A szakdolgozat megállapítja, hogy a tanodán kívül megvalósuló programok alapvető célja, hogy a tanodás diákok hiányos kulturális tőkéjét pótolja, illetve, hogy új emberi kapcsolatok és tapasztalatok megismerése során segítse a diákok egyéni szociális hálójának megerősödését. Továbbá megállapítja, hogy az intézmény tematikus kirándulásai és táboraiban során nagy hangsúlyt fektet a kalandpedagógia módszereinek használatára, azzal a céllal, hogy célcsoportjuk számára vonzóbbá tegyék a tanulás világát, ezzel megakadályozva a tanodás diákok iskolai lemorzsolódását.

A szakdolgozat arra a megállapításra jut, hogy a Gilvánfai Tanoda változatos pedagógiai módszereket és programokat alkalmaz, amelyek segítik a diákok közösségbe való beilleszkedését és iskolai sikerességét. Az intézmény differenciált tanulásszervezéssel, idegennyelvi és anyanyelvi fejlesztéssel, pályaorientációs programokkal, valamint különböző szabadidős és kulturális tevékenységekkel segítik elő a célok elérését. (Kapsándy, 2021). Ugyanakkor felmerülnek olyan területek, mint az idegennyelvi fejlesztés és a pályaorientáció, ahol még a célok elérése érdekében javulásra, fejlődésre szakmai korrekcióra van szükség. A következtetések szerint a Tanoda által alkalmazott pedagógiai-pszichopedagógiai módszerek és programok fontos szerepet játszanak a kiemelt figyelmet igénylő Gilvánfai diákok társadalmi integrációjának és iskolai sikerességének elősegítésében. Az integrált megközelítés és a helyi közösséggel való szoros együttműködés kulcsfontosságú a Tanoda sikereiben. A gyakorlati alkalmazások és további kutatási irányok között szerepel, hogy más hasonló intézmények is tanuljanak a Gilvánfai Tanoda gyakorlatából, és alkalmazzanak hasonló módszereket a diákok társadalmi integrációjának támogatására. További kutatási irányok lehetnek az idegennyelvi fejlesztés és a pályaorientáció terén történő további fejlesztések hatékonyságának elemzése. (Kenderfi, 2009). Összességében a kutatás eredményei alátámasztják, hogy a Gilvánfai Tanoda által alkalmazott pedagógiai módszerek és a szakmai programban lefektetett programelemek, pedagógiai attitűdök hatékonyan támogatják a kiemelt figyelmet igénylő diákok integrációját és iskolai sikerességét. (Papp, 2002). Fontos, hogy az ilyen típusú intézmények továbbfejlesszék és terjesszék az ilyen megközelítéseket más közösségekben is.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- (Alaptanterv, N. (Szerk.). (2020). Az Iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei. (old.: 43.). Nemzeti Alaptanterv.
- Balaton, T. (dátum nélkül.). A Világ Közepén. Pécs: Sz. K Stúdió Kft.
- Báthory, Z. (1997). Tanulók, Iskolák-Különbségek. Okker Kiadó, (old.: 22-23.). Budapest.
- Báthory, Z. (2005). Fejezetek a pedagógiai pszichológiai köréből. kötet). Budapest: Neumann Kht.
- Bednár, J. I. (dátum nélkül.). A szülői-pedagógusi attitűd és a tanulói önértékelés, személyiségfejlődés összefüggéseinek vizsgálata szakgimnáziumi és szakközépiskolai tanulók körében.
- Bodonyi, E., Busi, E., Hegedűs, J., Magyar, E., & Vizely, Á. (2006). A gyakorlati pedagógia néhány alapkérdése. (J. Hegedűs, Szerk.) Budapest: ELTE PPK Neveléstudományi Intézet.
- Boros, J. (2017). Egyéni utak, Társadalmi helyzetek. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Társadalmi Kapcsolatok Intézete Közösségi és Szociális Tanulmányok Tanszék.
- Csepeli, G., & Örkény, A. (2015). Az emancipáció kihívásai a mai magyar társadalomban a romák és nem romák viszonyában. Szociológia Szemle.
- Dávid, M. (2006. VIII. évfolyam). A tanulási kompetencia fejlesztése – elméleti háttér. Alkalmazott pszichológia, 51-64.
- Dr. Czeglédi, I. (2011). A matematika tanításának pedagógiai – pszichológiai. 2011 EKF.
- Eigner, B. (2014). Pszichopedagógia. Tudomány és gyakorlat., (old.: 1-23).
- Élményakadémia. (2024). Élménypedagógia, tapasztalati tanulás és outdoor kalandpedagógia.
- Fejes, J. B., Lencse, M., & Szűcs, N. (2016). Mire jó a Tanoda? Szeged: Motiváció Oktatási Egyesület.
- Fejes, J. B. (2016. március 07.). Szegregál-e a tanoda?
- Golnhoffer, E. (2003). A tanuló. In Didaktika-Elméleti Alapok Az Oktatáshoz. (old.: 44-49.). Budapest: Nemzeti Tankönyv Kiadó.
- Hawari, A. D., & Noor, A. I. (2020). Project Based Learning Pedagogical Design in Steam Art Education. Perak, Malaysia: Faculty of Art, Computing & Creative Industry, Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Heindl, K. (2023). Gilvánfai Tanoda – Tanodapályázat. Forrás: pkr.szgy.gov.hu
- Heindl, P. (2021). A 1998 és 2016 között általános iskolát végzett Gilvánfai gyermekek középiskolai eredményességének értékelése a Gilvánfai Tanoda megnyitását megelőző és az azt követő időszakra vonatkozóan.
- Heindl, P. (2021). A 1998 és 2016 között általános iskolát végzett Gilvánfai gyermekek középiskolai eredményességének értékelése a Gilvánfai Tanoda megnyitását megelőző és az azt követő időszakra vonatkozóan. Gilvánfa.
- Hereginé Nagy, M. (dátum nélkül.). Módszertani kultúraváltás: az aktív tanulás lehetőségei a gyakorlatban. 1-5.
- Jánk, I. (2018). A nyelvi alapú diszkrimináció vizsgálatának. (old.: 150). Magyar Nyelvőr.

- Kállay, G. (2013). Integráció és Fogyatékoság. Kultúra és Közösség.
- Kapcsándy, G. (2021). A differenciált tanítás bemutatása és alkalmazásának lehetőségei gyakorlati példákon keresztül. 6. évf. 1. sz., old.: 92-100. Tudomány és Hivatás.
- Kenderfi, M. (2009). Hátrányos helyzetű fiatalok pályaérettségének fejlesztését célzó pályaeorientációs csoportfoglalkozások tapasztalatai. (J. T. Karlovitz, Szerk.) Gyakorló pedagógusok és a pedagógia gyakorlata, 5-23.
- Kereki, J., & Pichler, Z. (2017). A pszichopedagógia jelenlegi helyzete és perspektívái. Gyógypedagógia Szemle, 241-258.
- Mohai, K., & Perlusz, A. (2020). Útmutató az integrált és az inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára. (old.: 4-44.). Nemzeti Alaptanterv. Forrás: <https://www.oktatas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktashoz.pdf>
- Németh, S. (2009). A tanoda-típusú intézmények működésének, tevékenységének elemzése. Budapest: Roma Education Fund.
- Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. (2009.június.17.). Az inkluzív oktatás fenntartása: A speciális oktatást igénylő gyermekek bevonása a többségi iskolákba.
- Papp, G. (2002). Tanulásban akadályozott gyermekek iskolai integráció a szakemberek közötti kooperáció tükrében. Magyar Pedagógia, 159-178.
- Pörös, B. (2013). „Romológia akkor és most” romológusok második szakmai konferenciája. Orsós Anna tanszékvezető. Gipsy Studies-Cigány Tanulmányok, old.: 118-177. Pécs: Pécsi Tudományegyetem BTK NTI Romológia és Neveléstudományi Tanszék Romológia kutató Központ és Neveléstudományi Tanszék. Romológia kutató Központ-Wlislocki Henrik Szakkollégium.
- Pörös, B., & Heindl, P. (2015). A világ közepén. Pécs: Szama Da Noj- Vigyázz Reánk Egyesület 7954 Magyarmecske, Petőfi utca 30.
- R. Fedor, A., & Pálosi, R. (2018). A fiatalok pályaeorientációs döntései az iskola és a családi háttér tükrében. Kutatás, 5-11.
- Réger, Z. (2002). Utak a nyelvhez-nyelvi szocializáció-nyelvi hátrány. (old.: 89-93.). Budapest: Soros Alapítvány és MTA Nyelvtudományi Intézet.
- Tóth, I. (2005). Nyelvi hátrányok-iskolai kudarcok II. olvasási készség, képesség, szövegértés. képzés és gyakorlat, 3. évfolyam (1. szám), 46.
- Varga, A. (2015). Az inklúzió szemlélete és gyakorlata. (S. Hajnalka, Szerk.) Pécs: Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar Neveléstudományi Intézet Romológia és Nevelés-szociológiai Tanszék Wlislocki Henrik Szakkollégium.
- Varga, I. (2013). Tanulásemelvények és tanítási-tanulási stratégiák. (N. Sándorné, Szerk.) 31-41.
- Vargáné, M. L. (2004). Sajátos nevelésű igényű gyermekek együttneveléséről pedagógusoknak intézményvezetőknek. Budapest.

Törvények, jogszabályok

Hatályos jogszabályok (2012) 32/2012. (X. 8.) hatályos jogszabályok Forrás: URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1200032.EMM×hift=20170831&txtreferer=A1100190.TV> Letöltés dátuma: 2024.04.26.

Hatályos jogszabályok (2018) 40/2018. (XII. 4.) EMMI rendelet a gyermekek esélynövelő szolgáltatásainak szakmai feladatairól és működésük feltételeiről Forrás: URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800040.EMM> Letöltés dátuma: 2024.04.28.

Nemzeti Jogszabálytár: Törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (1997) Forrás: URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700031.TV> Letöltés dátuma: 2024.04.26.

Törvény a nemzeti köznevelésről (2011). Forrás: URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV> Letöltés dátuma: 2024.04.26.

Törvények és OGY Határozatok (1993) Forrás: URL: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99300079.TV> Letöltés dátuma: 2024.04.25.

Elektronikus Források

[Felzárkózó települések]: A Felzárkózó települések a programról (2019) Forrás: URL: <https://fete.hu/a-programrol> Letöltés dátuma: 2024.04.25.

[Mentorháló]: Mentorháló/tananyag/Tanulók és tanulócsoporthok megismerése. (2021) -A kiemelt figyelmet igénylő tanulók/vagy hátrányos helyzetű tanulók, alul teljesítő tanulók. Forrás: URL: <http://www.jgyph.hu> Letöltés dátuma: 2024.02.23.

Alesi, M., Bianco, A., Padulo, J., Luppina, G., Palma, A., Pepi, A., Paoli, A. (2015). Motor and cognitive growth following a Football Training Program. Forrás: URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2015.01627> Letöltés dátuma: 2024.03.18.

Csajka, E., & Csimáné Pozsegovics, B. (2019). A szociális kompetenciák fejlesztési lehetőségei az élménypedagógia módszerével hátrányos helyzetű gyermekek körében. Képzés és Gyakorlat, 1-12. doi:10.17165/TP.2019.2.5

EMMI rendelet a sajátos nevelési igény Forrás: URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800040.EMM>. Letöltés dátuma: 2024.04.25.

Eredmények/vizualizációk/a-települések-legfontosabb-adatai (2022) Forrás: URL: <https://nep-szamlalas2022.ksh.hu>

Kópatakiné, M. M. (2009. június 17.). Forrás: URL: <https://ofi.oh.gov.hu>. Letöltés dátuma: 2024. 02. 23.

Mentorháló tananyag Tanulók és tanulócsoporthok megismerése a kiemelt figyelmet igénylő tanulók bevezetés a pedagógiai pszichológiai módszerek alkalmazásának módszertani sajátosságai a tanulók viselkedésének értékelési szempontjai. (2021) Forrás: URL: <http://www.jgyph.hu> Letöltés dátuma: 2024.03.21.

Mohai, K., & Perlusz, A. (2020). Útmutató az integrált és az inkluzív oktatáshoz a többségi pedagógus számára. (old.: 4-44.). Nemzeti Alaptanterv. Forrás: URL: <https://www.oktas2030.hu/wp-content/uploads/2020/10/utmutato-az-integralt-es-inkluziv-oktatashoz.pdf> Letöltés dátuma: 2024.04.28.

Oktatási Hivatal SNI Kerettanterv a Közoktatásban. (2020) Forrás: URL: https://www.oktas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/SNI_iranyelvek.docx. Letöltés dátuma: 2024.04.18.

Osztályfőnökök Országos Szakmai Egyesülete (2022) Forrás: URL: <https://osztalyfok.hu/123/>. Letöltés dátuma: 2024.04.14.

Shi, P., – Feng, X., (2022) Motor skills and cognitive benefits in children and adolescents: Relationship, mechanism and perspectives Forrás: URL: DOI:10.3389/fpsyg.2022.1017825 Letöltés dátuma: 2024.04.28.

Tanulás segítés/ Mentorálás a Gilvánfai Tanodában. Forrás. URL: <https://tanoda.coospace.hu/?ReturnUrl=%2fScene-18%2fTable-1134>. (2024.02.23.)

NYILATKOZATOK

Firefox

about:blank

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat
III. Hallgatói Követelményrendszer
III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat
6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója
4.1. sz. melléklete: Konzulensi nyilatkozat

NYILATKOZAT

KÖSZEGI MARIÓ (név) (hallgató Neptun azonosítója: T1BTD5)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a
~~záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió~~¹ áttekinttem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő
védésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem³

Kelt: 2024 év 04 hó 26 nap

belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat /
diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. mellélete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

NYILATKOZAT

szakdolgozat nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve:

KÖSZEGI MÁRKÓ

A Hallgató Neptun kódja:

T1BTD5

A dolgozat címe:

A gyermek tanoda / mint integratív közösség a
köznevelési feladatok együttes megvalósításában
szerepeiről és a tanári szerepről

A megjelenés éve:

2024

A konzulens intézetének neve:

Neveléstudományi Intézet

A konzulens tanszékének a neve:

Anyanyelvi és Gyermeknevelési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: 2024 év 04 hó 28 nap

Köszegi Márkó

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.